

2025
ARALIK

VERGİ BÜLTENİ

DÖNEM SONU MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARI

**Gelir İdaresi Perspektifiyle: Risk Analizi, Matrah Yönetimi
ve Tam Tasdik Kontrol Esasları**

ÖNSÖZ

Mali Disiplin ve Vergisel Uyum Perspektifinde 2025 Hesap Dönemi Kapanışı

Türk Vergi Sistemi'nin dinamik yapısı, dijitalleşen denetim mekanizmaları ve güncel iktisadi gelişmeler; dönem sonu işlemlerini klasik bir muhasebe rutini olmaktan çıkarmış, stratejik bir "Vergi Risk Yönetimi" sürecine dönüştürmüştür. İşletmelerin mali tablolarının, Vergi Usul Kanunu'nun "doğruluk" ve "dürüstlük" ilkeleri çerçevesinde, gerçeği tam ve doğru yansıtması, sadece yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda ticari sürdürülebilirliğin de teminatıdır.

Gelir İdaresi perspektifi ve saha tecrübelerimiz ışığında görülmektedir ki; vergi incelemelerinde ve tam tasdik süreçlerinde tespit edilen matrah farklarının önemli bir kısmı, mevzuatın bilinmemesinden ziyade, dönem sonu değerlendirme ve envanter işlemlerindeki usul hatalarından ve kanuni şekil şartlarına riayet edilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Yeterliliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'nin mesleki ihtisaslaşmayı ve bilgi paylaşımını teşvik etme misyonu doğrultusunda, Vergi Bülteni Dergisi çatısı altında hazırladığımız bu "2025 Hesap Dönemi Sonu İşlemleri Rehberi"; vergi matrahının tespitinde esas alınan hukuki normları, teorik tartışmalardan arındırılmış, tamamen uygulamaya dönük ve teknik bir disiplinle ele almaktadır. Çalışmamızda; Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu ve ilgili tebliğler dayanak alınarak, envanterden değerlemeye, amortisman uygulamalarından finansman gider kısıtlamasına kadar tüm kritik süreçler, denetim odaklı bir yaklaşımla analiz edilmiştir.

Bu rehberin temel gayesi; mükelleflerin ve meslek mensuplarının, 2025 hesap dönemini vergisel risklerden arındırılmış, mevzuata tam uyumlu ve denetlenebilir bir mali tablo ile kapatmalarına rehberlik etmektir.

Bu vesileyle; çalışmanın hazırlanmasında ve Vergi Bülteni Dergisi aracılığıyla meslektaşlarımıza ulaştırılmasında emeği geçen tüm dostlarıma ve mesleki dayanışmanın kalesi olan Yeterliliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'ne şükranlarımı sunarım.

Çalışmanın, Türk vergi sistemine ve tüm paydaşlara katma değer sağlamasını temenni eder, başarılı ve sorunsuz bir çalışma dönemi dilerim.

Saygılarımla.

Hüseyin Gökhan ARPA

Gelir Uzmanı

Sahibi

Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği

Genel Yayın Yönetmeni

Hakan GÜREL

Yayın Kurulu

Berhan Özgür GÜLCAN

Birol COŞKUN

Rahman DEMİREL

Zeynep TAT

Didem GERMİ

Duygu ÜLKÜ

Elmas BAŞKAN

Mustafa Hüseyin YERLİ

Abdullah KARAİSMAIL

Hüseyin Gökhan ARPA

Suna Simge KORKMAZ

Telif ve Sorumluluk Hükümleri

Vergi Bülteni Dergisi'nde yer alan tüm yazı, tablo, şekil ve görsellerin telif hakkı Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'ne aittir. Bu içeriklerin tamamı veya bir bölümü, Dernek Yönetim Kurulu'nun yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, yayımlanamaz veya basılamaz. Alıntı yapılması halinde mutlaka kaynak gösterilmesi gerekmektedir.

Dergide yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu tamamen yazarlarına aittir. Bu yazılar, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Gelir İdaresi Başkanlığı'nın resmî görüşü olarak değerlendirilemez.

“MALİYE GÜÇLÜ ELLERDE”

İÇİNDEKİLER TABLOSU

ÖNSÖZ.....	2
DÖNEM SONU MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARI	7
BÖLÜM 1: ENVANTER SÜRECİNİN HUKUKİ ALTYAPISI, BELGE DÜZENİ VE MİZAN ANALİZİ.....	7
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	7
II. KANUNİ DAYANAKLAR.....	7
III. UYGULAMA ESASLARI	8
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	9
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	9
VI. ÖRNEK OLAYLAR	9
VII. MUHASEBE KAYITLARI.....	10
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	10
BÖLÜM 2: NAKİT VARLIKLAR (KASA-BANKA-ÇEKLER) VE ADAT İŞLEMLERİ	10
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	11
II. KANUNİ DAYANAKLAR.....	11
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR	11
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	12
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	12
VI. ÖRNEK OLAYLAR	12
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVMIYE ÖRNEKLERİ).....	13
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	13
BÖLÜM 3: TİCARİ ALACAKLAR, ŞÜPHELİ/DEĞERSİZ ALACAKLAR VE REESKONT İŞLEMLERİ	14
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	14
II. KANUNİ DAYANAKLAR.....	14
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR	15
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	15
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	16
VI. ÖRNEK OLAYLAR	16
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVMIYE ÖRNEKLERİ).....	17
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	17
BÖLÜM 4: STOKLAR (EMTİA), MALİYET MUHASEBESİ VE DEĞERLEME	18
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	18
II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER).....	18
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR	18
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	19
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	19
VI. ÖRNEK OLAYLAR	20

VII. MUHASEBE KAYITLARI.....	20
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	21
BÖLÜM 5: DURAN VARLIKLAR (ATİK), AMORTİSMAN VE YENİLEME FONU	21
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	21
II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER).....	21
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR.....	22
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	23
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	23
VI. ÖRNEK OLAYLAR	24
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ).....	24
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	25
BÖLÜM 6: YABANCI KAYNAKLAR, KREDİLER VE FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI	25
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	25
II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER).....	25
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR.....	26
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	26
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	27
VI. ÖRNEK OLAYLAR	27
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ).....	28
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	28
BÖLÜM 7: ÖZKAYNAKLAR, SERMAYE HAREKETLERİ VE ÖRTÜLÜ SERMAYE	28
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	28
II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER).....	29
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR.....	29
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	30
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	30
VI. ÖRNEK OLAYLAR	31
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ).....	31
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	32
BÖLÜM 8: GELİR/GİDER TAHAKKUKLARI, KKEG, İNDİRİMLER VE VERGİ HESAPLAMALARI (KAPANIŞ).....	32
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	32
II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER).....	32
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR.....	33
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	34
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	34
VI. ÖRNEK OLAYLAR	34
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ).....	35

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	36
BÖLÜM 9: YILLARA SARI İNŞAAT VE ONARIM İŞLERİ	36
I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	36
II. KANUNİ DAYANAKLAR VE KRİTİK ORANLAR	36
III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR	37
IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ	38
V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ	38
VI. ÖRNEK OLAYLAR	38
VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ).....	39
VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER.....	39
BÖLÜM 10: 2025 YILI VERGİ PARACEZALARI	39
BÖLÜM 11: 2025 HESAP DÖNEMİ KAPANIŞ VE KONTROL AJANDASI.....	41
A. Aralık Ayının Son Haftası (Fiili Tespitler).....	41
B. 31.12.2025 Günü Ve Değerleme (Kayıtlar)	42
C. Vergisel Analiz Ve Beyanname Hazırlığı.....	42
D. İndirim ve İstisna Kontrolleri (Fırsatlar)	42
BÖLÜM 12: 2025 YILI MALİ ORANLAR VE PARASAL HADLER CETVELİ	43
SON SÖZ	46

DÖNEM SONU MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARI

BÖLÜM 1: ENVANTER SÜRECİNİN HUKUKİ ALTYAPISI, BELGE DÜZENİ VE MİZAN ANALİZİ

Hesap Dönemi Sonu İşlemleri; Ticari Kazancın Tespitinde "Tahakkuk" Ve "Dönemsellik" ilkelerinin hayata geçirildiği, işletme varlık ve kaynaklarının Vergi Usul Kanunu'nun emredici hükümleri çerçevesinde fiili ve kaydi olarak eşitlendiği hukuki bir süreçtir.

Bu süreçte tesis edilecek işlemler, yalnızca muhasebe standartlarına uyumu değil, aynı zamanda vergi matrahının sıhhatini de doğrudan etkilemektedir. Mizan bakiyelerinin hukuki mevcudiyetinin tevsiki, 213 sayılı VUK'un değerlendirme hükümlerine riayet edilmesi ve belge düzeninin (e-Defter/e-Belge) mevzuatın şekil şartlarına uygunluğu; olası vergi incelemelerinde "maddi doğruluk" ilkesinin ispatı açısından hayati önem arz etmektedir. Bu bölüm, envanter sürecinin normatif temellerini analiz etmektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Dönem sonu işlemleri, işletmenin varlık ve borçlarının VUK Madde 186 uyarınca "Saymak, Ölçmek, Tartmak ve Değerlemek" suretiyle kesin olarak tespit edilmesidir.

Muhasebe süreci iki aşamalıdır:

1. **Muhasebe Dışı Envanter:** Depodaki malın fiilen sayılması, kasanın sayılması, banka mutabakatlarının yapılması.
2. **Muhasebe İçi Envanter:** Fiili durum ile kaydi durum (Defter) arasındaki farkların, değerlendirme hükümlerine göre muhasebeleştirilerek eşitlenmesidir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR

Dönem sonu işlemlerinin omurgasını oluşturan kanun maddeleri ve bunların uygulamadaki "Denetim Dili"ndeki karşılıkları aşağıdadır:

➤ VUK Madde 186 - Envanterin Tanımı ve Kapsamı:

- **Hüküm:** Envanter çıkarmak; bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit etmektir.
- **Yorum:** "Müfredatlı tespit" ifadesi, stok sayım listelerinin kalem kalem, detaylı ve imzalı olmasını zorunlu kılar. Toplu (lump-sum) değerlemeler vergi incelemesinde reddedilir.

➤ VUK Madde 219 - Kayıt Zamanı (Zaman Aşımı Riski):

- **Hüküm:** Muamelelerin defterlere kayıt süresi **en geç 10 gündür**. Kayıtlarını muhasebe fişleri ve primanota gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürütenlerde bu süre **45 gündür**.

- **Yorum:** Aralık ayı işlemlerinin Ocak ayına sarkıtılmaması esastır. Özellikle e-Defter mükelleflerinde berat yükleme süresi geçtikten sonra geriye dönük kayıt (10/45 gün kuralı ihlal edilerek) yapılması teknik olarak mümkün olsa da hukuken "usulsüzlük" ve "delil niteliğini kaybetme" riski taşır.
- **VUK Madde 229 ve 231/5 - Fatura Nizamı ve "7 Gün" Kuralı:**
 - **Hüküm:** Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami **7 gün** içinde düzenlenir. Bu süreler içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır.
 - **Kritik Detay:** 7 günlük süre, **takvim yılı aşımına (dönem atlamaya) müsaade etmez**. 29 Aralık'ta yapılan teslimin faturası en geç 31 Aralık'ta düzenlenmelidir. 4 Ocak tarihine sarkıtılamaz. Bu "Dönemsellik İlkesi"nin kırmızı çizgisidir.
- **VUK Madde 353 - Özel Usulsüzlük Cezaları (Belge Düzeni):**
 - **Hüküm:** Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu vb. belgelerin verilmemesi, alınmaması veya gerçek meblağdan farklı düzenlenmesi halinde, belgede yazılması gereken meblağın **%10'u** nispetinde (asgari tutardan az olmamak kaydıyla) özel usulsüzlük cezası kesilir.

III. UYGULAMA ESASLARI

1. Geç Gelen Faturaların Yönetimi (Dönemsellik İlkesi)

2024 yılına ait olup 2025 yılı defterleri kapandıktan sonra (veya Kurumlar Vergisi beyannamesi verildikten sonra) işletmeye ulaşan faturalar şu şekilde yönetilmelidir:

- **Gider Yönü:** Fatura tutarı, KDV hariç olarak 2025 yılı kayıtlarına "Geçmiş Yıl Giderleri" olarak alınır. Ancak bu tutar **KKEG (Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)** olarak işlenmelidir. Vergi matrahından düşülebilmesi için, ilgili tutar 2024 Kurumlar Vergisi Beyannamesinde "Diğer İndirimler" satırında gösterilmelidir.
- **KDV Yönü:** KDVK Madde 29/5 uyarınca, takvim yılı aşılmış olsa dahi, vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu takvim yılını takip eden takvim yılı sonuna kadar (2025 sonuna kadar) KDV indirim konusu yapılabilir.

2. e-Defter ve Berat Kontrolü

Dönem sonu kapanış kayıtları yapılmadan önce, Ocak-Kasım dönemi e-Defter beratlarının "Gib Onaylı" statüsünde olduğu ve ikincil saklamaların yapıldığı teyit edilmelidir. Aralık beratı verilmeden önce ters bakiyelerin düzeltilmesi ve yevmiye madde numaralandırmasının teselsül etmesi zorunludur.

3. Kıst Dönem Tahakkukları

Gelir ve giderlerin ait oldukları döneme kaydedilmesi gerekir.

- **Sigorta Poliçeleri:** 2025 yılında ödenen ancak 2026 yılına sarkan sigorta poliçeleri "180-Gelecek Aylara Ait Giderler" veya "280-Gelecek Yıllara Ait Giderler" hesabında izlenmeli, 2025 gideri yazılmamalıdır.
- **Mevduat ve Kredi Faizleri:** 31.12.2025 itibarıyla vadesi dolmamış kredilerin ve mevduatların 2025 yılına isabet eden kıst faizleri hesaplanarak tahakkuk ettirilmelidir.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Kanun/Tebliğ	Durum
1	Kasa (100) ve Banka (102) hesaplarında alacak bakiyesi, Satıcılar (320) hesabında borç bakiyesi var mı? (Ters Bakiye)	Tekdüzen Hesap Planı	
2	Vergi dairesi ve SGK borçları ile 360/361 hesap bakiyeleri mutabık mı?	VUK Md. 192	
3	Yıl sonu itibariyle düzenlenmemiş "Sevk İrsaliyeleri" kontrol edildi mi? (İrsaliye var, Fatura yok riski)	VUK Md. 230	
4	Geçmiş yıllardan gelen 180/280 hesapların dönemsellik virmanları yapıldı mı?	VUK Md. 174	
5	Ödenmeyen SGK primleri tespit edilip KKEG yapıldı mı?	5510 Sayılı Kanun Md. 88	
6	31.12.2025 itibariyle fiili stok sayımı yapıp tutanağa bağlandı mı?	VUK Md. 186	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Risk 1 (Kritik):** 2024 yılına ait gider faturasının 2025 yılına doğrudan gider yazılması.
 - *Sonuç:* Vergi incelemesinde "Dönemsellik İlkesi" ihlali nedeniyle gider reddedilir, vergi ziyai cezası kesilir.
- **Risk 2:** Fatura üzerindeki KDV'nin tamamının indirilmesi ancak fatura içeriğinde KDV'si indirilemeyecek unsurlar (Binek oto gider kısıtlaması, zayi olan mallar vb.) bulunması.
- **Risk 3:** Değerleme gününde (31.12) kasa hesabında işletme faaliyetleriyle orantısız yüksek nakit bakiye bulunması.
 - *Maliye Bakışı:* "Kasa fiilen boş, para ortaklar tarafından çekildi" varsayımıyla Adat (Faiz) + KDV tarhiyatı yapılır.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

➤ **Senaryo 1:** Yıl Atlayan İrsaliye (Dönem Kayması)

Durum: Firma 28.12.2025 tarihinde mal sevk etmiş, irsaliyesini düzenlemiştir. Ancak muhasebe departmanı yoğunluk nedeniyle faturayı 05.01.2026 tarihinde düzenlemiştir.

Vergisel Yorum: VUK 231/5 maddesindeki 7 günlük süre aşılmasa bile, "Takvim Yılı" aşıldığı için işlem hatalıdır.

Doğru Uygulama: Fatura tarihi mecburen 05.01.2026 olsa dahi, gelir tahakkuku (600 Hesap) 31.12.2025 tarihli mahsup fişi ile yapılmalıdır. 2026'daki fatura kaydında sadece KDV ve Cari hesap çalıştırılmalı, gelir hesabı 2025 tahakkuku ile kapatılmalıdır.

➤ **Senaryo 2:** Ödenmeyen SGK Primi

Durum: Firmanın 2025 yılında tahakkuk eden ancak finansal sıkışıklık nedeniyle ödenmeyen toplam 500.000 TL SGK primi vardır. Aralık 2025 primi ise vadesi olan Ocak 2026'da ödenecektir.

Vergisel Yorum: 5510 Sayılı Kanun Md. 88 gereği, fiilen ödenmeyen primler Kurumlar Vergisi matrahından indirilemez.

Uygulama: Ocak-Kasım dönemine ait ödenmeyen primler (Aralık hariç, çünkü vadesi gelmedi) geçici vergi dönemlerinde KKEG yapılmadıysa, Kurumlar Vergisi Beyannamesinde KKEG olarak eklenmelidir.

VII. MUHASEBE KAYITLARI

1. Ödenmeyen SGK Priminin KKEG Yapılması (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

950 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER (B) XX.XXX

950.01 Ödenmeyen SGK Primleri

951 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİD. AL. (A) XX.XXX

(Nazım hesaplarda takip)

Bu primler 2026 yılında ödendiğinde, 2026 beyannamesinde "Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler - Diğer İndirimler" satırında gösterilerek vergi matrahından düşülür.

2. Dönem Sonu Mal Sayım Noksanlığı (Çalınma/Kaybolma):

----- 31.12.2025 -----

689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR. (B) XX.XXX

689.01 KKEG (Stok Noksanı)

153 TİCARİ MALLAR (A) XX.XXX

(Envanter noksanının kaydı)

Dikkat: Noksanlığın sebebi hırsızlık ise ve polis tutanağı yoksa, bu malların emsal bedeli üzerinden KDV hesaplanarak "İlave Edilecek KDV" satırında beyan edilmesi gerekir.

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Son Kontrol:** Mizanınızdaki tüm 100-299 arası (Aktif) ve 300-599 arası (Pasif) hesapların bir "envanter listesi" veya "dayanak belgesi" olmalıdır. Karşılığı olmayan (sanal) bakiyeler, Vergi İdaresi için davetiyedir.
- **Aksiyon:** 31.12.2025 tarihi itibarıyla tüm bankalardan "Bakiye Doğrulama Mektubu" isteyiniz. Banka ekstresi ile defter kaydı arasındaki 1 kuruşluk fark bile, kayıt dışı işlemin (veya hatalı kaydın) göstergesi olabilir.

BÖLÜM 2: NAKİT VARLIKLAR (KASA-BANKA-ÇEKLER) VE ADAT İŞLEMLERİ

İşletmelerin nakit varlıklarının (Kasa ve Banka) dönem sonu itibarıyla muhasebe kayıtlarında görünen değerleri ile fiili durumlarının mutabakatı, Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nin "Gerçeğe Uygun Sunum" ilkesinin bir gereğidir. Bilhassa kasa hesabında görülen yüksek ve atıl bakiyeler ile ortaklar cari hesabındaki borç bakiyeleri, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesi kapsamında "Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı" olarak değerlendirilme riski taşımaktadır.

Bu bölüm; nakit varlıkların VUK 280. madde kapsamında değerlemesini ve emsallere uygunluk ilkesi çerçevesinde işletme kaynaklarının bedelsiz kullanımının önüne geçilmesi amacıyla uygulanması gereken "Adat" (Faiz) hesaplamalarını, hukuki ve teknik boyutlarıyla ele almaktadır.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Nakit varlıkların dönem sonu işlemlerinde iki temel amaç vardır:

1. **Mevcudiyet Kontrolü:** Kasadaki paranın ve bankadaki bakiyelerin fiilen var olduğunun teyidi (Nakit Sayımı ve Banka Mutabakatı).
2. **Değerleme:** Yabancı para birimi cinsinden olan nakitlerin, **VUK Madde 280** hükümlerine göre 31.12.2025 tarihli kurlar üzerinden Türk Lirası'na çevrilmesi.

Kritik Kavram (Adat): İşletmenin kasasında, ticari faaliyetin gerektirdiğinden fazla nakit bulunması veya ortakların işletme kaynaklarını bedelsiz kullanması durumunda, "Emsallere Uygunluk İlkesi" gereği faiz (adat) hesaplanması zorunluluğudur.

II. KANUNİ DAYANAKLAR

➤ VUK Madde 280 - Yabancı Paraların Değerlemesi:

- **Hüküm:** Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirilir. Borsa rayici yoksa, Maliye Bakanlığı'nca tespit olunacak kur (TCMB Döviz Alış/Efektif Alış) esas alınır.
- **Teknik Ayrım:** Kasadaki **fiziki** yabancı paralar için "**Efektif Alış Kuru**", bankadaki **kaydi** yabancı paralar için "**Döviz Alış Kuru**" uygulanır.

➤ KVK Madde 13 - Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı:

- **Hüküm:** Kurumlar, ilişkili kişilerle (ortaklar vb.) emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen örtülü olarak dağıtılmış sayılır.
- **Yorum:** Ortak şirketten para çektiyse veya kasada sanal bir şişkinlik varsa, şirket ortağa "finansman hizmeti" vermiş sayılır ve faiz (Adat) faturalandırılmalıdır.

➤ VUK Madde 281 - Alacakların Değerlemesi (Çekler İçin):

- **Hüküm:** Alacaklar mukayyet (kayıtlı) değerle değerlendirilir. Ancak vadesi gelmemiş senede bağlı alacaklar (Çekler, VUK uygulamasında vade içerdiği için senet gibi işlem görür) reeskonta tabi tutulabilir.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Kasa Hesabı (100) ve Adat Tehlikesi

- **Asla Alacak Bakiyesi Vermez:** Kasa hesabının alacak bakiyesi vermesi, "Olmayan paradan harcama yapıldığı" anlamına gelir. Bu durum, kayıt dışı hasılatın veya belgesiz borçlanmanın ispatıdır.
- **Şişkin Kasa Bakiyesi:** Sektör ortalamasının üzerindeki kasa bakiyeleri (Örn: Günlük cirosu 10 bin TL olan firmanın kasasında 5 milyon TL görünmesi) hayatın olağan akışına aykırıdır. Bu tutar için 31.12.2025 itibarıyla **Adat (Faiz)** hesaplanmalı ve fatura edilmelidir.
 - **Faiz Oranı:** TCMB tarafından açıklanan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı veya avans faiz oranı kullanılır.

2. Banka Hesapları (102) ve Kredi Kartları (108)

- Bankalardan temin edilen "Bakiye Doğrulama Mektupları" ile 102 hesap bakiyeleri kuruşu kuruşuna tutmalıdır.

- Dövizli hesaplar değerlendirirken, bankanın o günkü kendi kuru değil, **Resmi Gazete'de yayımlanan TCMB Döviz Alış Kuru** esas alınır.
- Vadeli hesaplarda, vade sonu 2026'ya sarkıyorsa, 31.12.2025 tarihine kadar işleyen faiz (Kıst Getiri) hesaplanıp "181-Gelir Tahakkukları" hesabına alınmalıdır.

3. Çeklerin Değerlemesi (101/103)

- Dövizli çekler ve senetler de VUK 280 gereği dönem sonu kuruyla değerlendirilir.
- "103-Verilen Çekler" hesabı pasif karakterlidir ancak aktifte (eksi) olarak yer alır. Bilanço düzenlerken bu hesabın "321-Borç Senetleri" kalemine virmanlanması, mali tabloların brüt sunumu açısından daha doğrudur.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Hesaplar	Durum
1	Kasa Sayım Tutanağı: 31.12.2025 mesai bitimi itibariyle kasa fiilen sayıldı mı ve tutanak düzenlendi mi?	100	
2	Adat Hesaplaması: Kasada atıl bekleyen yüksek tutar veya ortaklardan alacak (131) için faiz faturası kesildi mi?	100, 131, 642	
3	Banka Mutabakatı: Tüm banka bakiyeleri (tl/Döviz) ekstrelerle teyit edildi mi?	102	
4	POS Blokesi: 108 hesap bakiyesi ile Banka POS Üye İşyeri raporları tutuyor mu?	108	
5	Kur Değerlemesi: Dövizli kasa (Efektif) ve Banka (Döviz Alış) kurları doğru seçildi mi?	100, 102	
6	Kıst Faiz: Vadeli mevduatların 2025 yılına isabet eden faiz geliri tahakkuk ettirildi mi?	181, 642	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Risk 1 (Adat Faturası Kesmemek):** Kasada 1.000.000 TL nakit görünüyor ama fiilen yok (Ortak çekmiş). Adat faturası kesilmezse; Vergi İdaresi bu tutarı "Net Kar Dağıtımı" sayar. Hem Kurumlar Vergisi hem Stopaj, hem de Adat KDV'sini cezalı olarak ister.
- **Hata 2:** Dövizli banka hesaplarını "Efektif Alış Kuru" ile değerlemek. (Doğrusu "Döviz Alış Kuru"dur. Efektif kur sadece nakit para [banknot] için kullanılır).
- **Hata 3:** 101-Alınan Çekler hesabındaki vadeli çekleri, özü itibariyle senet olmasına rağmen reeskonta tabi tutmamak (Vergi planlaması fırsatının kaçırılması).

VI. ÖRNEK OLAYLAR

➤ Senaryo 1: Sanal Kasa ve Adat Faturası

Durum: (X) Ltd. Şti.'nin 2025 yılı mizanında Kasa Hesabı ortalama 2.000.000 TL bakiye vermiştir. Ancak şirketin günlük nakit ihtiyacı en fazla 50.000 TL'dir.

İşlem: 1.950.000 TL'lik fazlalık, ortağa kullandırılmış kredi sayılır.

Hesaplama: Yıllık ortalama faiz oranı %40 varsayımıyla;

$1.950.000 * 0.40 = 780.000$ TL Faiz Geliri hesaplanır.

Üzerine %20 KDV eklenerek (Finansman hizmeti olduğu için KDV'ye tabidir) fatura ortağa kesilir.

Muhasebe:**642 Faiz Gelirleri:** 780.000 TL**391 Hesaplanan KDV:** 156.000 TL**Borçlu Hesap:** 131 Ortaklardan Alacaklar (veya cari hesap).➤ **Senaryo 2:** Dövizli Mevduat Değerlemesi**Durum:** Bankada 10.000 USD mevcuttur.**Kayıt Tarihi Kuru (Giriş):** 30,00 TL (300.000 TL).

31.12.2025 TCMB Döviz Alış Kuru: 35,00 TL.

İşlem: $10.000 \times (35,00 - 30,00) = 50.000$ TL Kambiyo Karı.**VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVMIYE ÖRNEKLERİ)****1. Dövizli Kasa/Banka Değerlemesi (Kur Farkı Karı):**

----- 31.12.2025 -----

102 BANKALAR (A Bankası - USD) 50.000 TL

646 KAMBİYO KARLARI 50.000 TL

(Yıl sonu kur değerlemesi)

(Kur düşseydi 656-Kambiyo Zararları hesabı borçlu çalışırdı.)

2. Adat (Faiz) Faturasının Kaydı:

----- 31.12.2025 -----

131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR 936.000 TL

642 FAİZ GELİRLERİ 780.000 TL

391 HESAPLANAN KDV 156.000 TL

(Kasadaki atıl bakiye için adat faturası)

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Strateji:** Yıl sonu gelmeden (Aralık ayının son haftası), kasadaki yüksek bakiyeyi eritmek için varsa "Kâr Dağıtımı" kararı alın ve stopajını ödeyerek parayı resmen çekin. Ya da "Avans Kâr Payı" dağıtımını değerlendirin. Adat faturası kesmek, sorunu çözmez sadece vergisini ödetir; köklü çözüm parayı resmi yolla çekmektir.
- **Uyarı:** Banka hesaplarınızda "Ticari Mevduat" faizi işliyorsa, bankanın kestiği stopajları (Peşin Ödenen Vergi) Kurumlar Vergisinden mahsup edebilmek için bankadan **Stopaj Kesinti Listesi** almayı unutmayın.

BÖLÜM 3: TİCARİ ALACAKLAR, ŞÜPHELİ/DEĞERSİZ ALACAKLAR VE REESKONT İŞLEMLERİ

Ticari faaliyetlerin doğal sonucu olarak ortaya çıkan alacakların, tahsil kabiliyetini yitirmesi durumunda giderleştirilmesi (karşılık ayrılması), Vergi Usul Kanunu'nun 323. maddesinde "Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar; Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar; Şüpheli alacak sayılır." gibi katı şekil şartlarına bağlanmıştır. Alacakların tasarruf değerine irca edilmesi (Reeskont) ise finansman matematiği ile vergi hukukunun kesiştiği teknik bir alandır.

Bu bölüm; şüpheli hale gelen alacakların vergi matrahından tenzil edilebilmesi için gerekli hukuki prosedürleri, "değersiz alacak" mefhumunu ve senede bağlı alacakların reeskont işlemlerini; yargı kararları ve idari görüşler ışığında irdelemektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Vergi hukukunda alacaklar kural olarak "**Mukayyet Değer**" (Kayıtlı Değer) ile değerlendirilir¹. Ancak "Dönemsellik" ve "İhtiyatlılık" kavramları gereği, tahsili şüpheli hale gelen alacaklar için gider karşılığı ayrılarak, vergi matrahının (karın) fiktif olarak şişmesi engellenir.

- **Şüpheli Alacak:** Tahsili için yasal yollara başvurulmuş alacaklardır.
- **Değersiz Alacak:** Tahsili imkansız hale geldiği yargı kararı veya kanaat verici belge ile kesinleşen alacaklardır.
- **Reeskont:** Senede bağlı alacak veya borcun, vadesine kadar olan faiz getirisinin (veya giderinin) bugünkü değerden düşülmesidir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR

➤ VUK Madde 323 - Şüpheli Alacaklar:

- **Hüküm:** Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi ile ilgili olmak şartıyla; dava veya icra safhasında bulunan alacaklar ile yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar (2025 yılı için belirlenen limit 20.000 TL) için karşılık ayrılabilir.
- **Kritik Şart:** Karşılık, **teminatlı alacakların** teminatı aşan kısmı için ayrılabilir.

➤ VUK Madde 322 - Değersiz Alacaklar:

- **Hüküm:** Kazai bir hükme (Mahkeme kararı) veya kanaat verici bir vesikaya (Aciz vesikası, gaiplik kararı vb.) göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar değersiz alacaktır. Bu alacaklar mukayyet kıymetleriyle **zarar** yazılarak yok edilir.

➤ VUK Madde 281 ve 285 - Reeskont Uygulaması:

- **Hüküm:** Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar ve borçlar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir.
- **Püf Noktası:** Alacak senetleri için reeskont ayrılmışsa, borç senetleri için de ayrılması zorunludur (Simetri İlkesi). Ancak borç senetleri için ayrılıp alacak senetleri için ayrılmaması mümkündür (Lehe tutum).

➤ **KDVK Madde 29/4 ve 322 (Değersiz Alacak KDV İndirimi):**

- **Hüküm:** 7104 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, VUK 322 kapsamında "Değersiz Hale Gelen" alacaklara ilişkin daha önce beyan edilen KDV, artık "İndirilecek KDV" olarak telafi edilebilmektedir.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Şüpheli Alacak Karşılığı Ayırma (VUK 323)

- **Dönem Şartı:** Alacak hangi yıl "şüpheli" hale geldiyse (dava o yıl açıldıysa), karşılık **sadece o yıl** ayrılabilir. 2024'te dava açıp karşılık ayırmadıysanız, 2025'te ayıramazsınız (Hakkın kaybı).
- **Teminat Kontrolü:** Alacağın bir kısmı için ipotek, haciz veya banka teminat mektubu varsa, bu tutar düşüldükten sonra kalan kısım için karşılık ayrılır.
- **Küçük Alacaklar:** Dava açmaya değmeyecek (Bakanlıkça belirlenen limit altı) alacaklar için en az iki kez yazılı ihtarname (veya noter protestosu) çekilmiş olması şarttır.

2. Dövizli Alacakların Değerlemesi

- Yıl sonu itibariyle tahsil edilmemiş dövizli alacaklar (Cari hesaplar ve Çekler), 31.12.2025 TCMB Döviz Alış Kuru ile değerlendirilir.
- Oluşan kur farkı geliri üzerinden de şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir (dava tutarı güncellenmişse).

3. Reeskont Hesaplaması

- **Senede Bağlılık:** Reeskont sadece "Senede (Bonoya) veya Çeke" bağlı alacak/borçlar için yapılır. Veresiye (Açık hesap) alacaklara reeskont uygulanmaz.
- **Faiz Oranı:** Senet üzerinde faiz oranı yoksa, TCMB Avans İşlemlerinde Uygulanan Faiz Oranı (tl için) veya LIBOR (Döviz için) esas alınır.

4. KDV Dahil Karşılık Ayırma

- VUK 334 Sıra No'lu Genel Tebliğ uyarınca, şüpheli alacak karşılığı alacağın KDV dahil toplam tutarı üzerinden ayrılır.

5. Reeskont Oranı Seçiminde Hiyerarşi

Çek veya senet reeskontu hesaplanırken doğrudan TCMB Avans Faiz Oranı kullanılması hatalıdır. VUK 238 Sıra No'lu Genel Tebliğ uyarınca sıralama şöyledir:

- **İç Faiz:** Senedin/Çekin üzerinde yazılı bir faiz oranı varsa (vade farkı faizi vb.), öncelikle bu oran kullanılmalıdır.
- **Dış Faiz:** Senet üzerinde faiz oranı yoksa, o zaman TCMB Avans İşlemlerinde Uygulanan Faiz Oranı (Dövizli senetlerde LIBOR/EURIBOR) esas alınır.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	Durum
1	Mutabakat: 120/320 hesaplar için alıcı ve satıcılarla yazılı mutabakat sağlandı mı?	
2	Avukat Mektubu: Hukuk müşavirinden 31.12.2025 itibariyle icra safhasındaki dosyaların son durum raporu alındı mı?	

No	Kontrol Kalemi	Durum
3	Zamanlama: Karşılık ayrılan alacaklar için dava/icra takibi içinde bulunulan yılda (2025) mı açılmış?	
4	Reeskont Simetrisi: Alacak senetlerine reeskont ayrıldıysa, borç senetlerine de ayrıldı mı?	
5	Teminat Düşümü: Şüpheli alacağın teminatlı kısmı (araç rehni vb.) karşılık tutarından düşüldü mü?	
6	Değersiz Alacak KDV'si: Değersiz hale gelen alacağın KDV'si 1 No'lu KDV beyannamesinde 111 kodlu satırda indirildi mi?	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Hata 1 (Geçmiş Yıl Hatası):** 2024 yılında dava açılan alacak için unutulup 2025 yılında karşılık ayrılması.
 - *Risk:* Kanunen Kabul Edilmeyen Gider (KKEG) olarak eleştirilir. Gider hakkı tamamen yanar.
- **Hata 2 (İlişkili Kişi):** Ortaklardan veya grup şirketlerinden olan alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılması.
 - *Maliye Bakışı:* Bir alacağın şüpheli alacak niteliği kazanabilmesi için birinci şart bu alacak ile işletmenin elde etmeyi amaçladığı ticari ve zirai kazanç arasında illiyet bağı bulunması gerekmektedir. Bu nedenle, ortaklardan olan alacaklarınızın ticari faaliyetin elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmaması bu alacak için şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmamaktadır. Diğer taraftan, şirketinizin ortaklardan olan alacaklarına aylık dönemler itibarıyla hesaplanan adat faizleri için Kanunda yer alan şartların yerine getirilmesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır.
- **Hata 3 (Aciz Vesikası Yanılgısı):** "Borç ödemedi aciz vesikası" alan firmaların, bu belgeye dayanarak alacağı doğrudan "Değersiz Alacak" (VUK 322) olarak zarar yazması.
 - *Doğrusu:* Aciz vesikası alacağın tahsil edilemeyeceğini değil, borçlunun *şu an* ödeyecek durumu olmadığını gösterir. Bu belge ile sadece "Şüpheli Alacak Karşılığı" (VUK 323) ayrılabilir, alacak silinmez. Alacağın silinmesi için borçlunun hukuken ortadan kalkması veya borcun yargı kararıyla silinmesi gerekir.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

- **Senaryo 1:** Değersiz Hale Gelen Alacak ve KDV İndirimi

Olay: Şirket, 2022 yılından beri takip ettiği 100.000 TL + 18.000 TL KDV tutarındaki alacağı için, borçlunun iflasının kapandığına dair mahkeme kararını 15.05.2025 tarihinde almıştır.

İşlem:

- Alacak (118.000 TL) kayıtlardan silinerek zarar yazılır.
- Daha önce (2022'de) beyan edilen 18.000 TL KDV, 2025 Mayıs KDV beyannamesinde "İndirimler" tablosunda (Kod 111) indirim konusu yapılır.
- Borçlu firma bilgileri KDV beyannamesi ekindeki forma yazılır.

- **Senaryo 2:** Çek Reeskontu

Olay: Portföyde 20.02.2026 vadeli 500.000 TL değerinde bir müşteri çeki bulunmaktadır. (31.12.2025 itibariyle vadesine 51 gün var).

Analiz: Çek, TTK'da "görüldüğünde ödenir" der ancak VUK uygulamasında vadeli çekler "Senet" hükmünde sayılarak reeskont ayrılabilir.

Hesaplama: Faiz oranı %45 olsun.

Formül: $(500.000 * 45\% * 51) / (36.000 + 45\% * 51) = 1.147.500.000 / 38.295 = 29.964$ TL
Reeskont Gideri.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVMIYE ÖRNEKLERİ)

1. Şüpheli Alacak Karşılığı Ayrılması (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

654 KARŞILIK GİDERLERİ 118.000 TL

129 ŞÜPHELİ TİC. ALAC. KARŞILIĞI 118.000 TL

(Dava aşamasındaki alacak için karşılık)

Önce alacağın 120 hesaptan 128-Şüpheli Ticari Alacaklar hesabına virmanlanması gerekir.

2. Alacak Senetleri Reeskontu (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ 29.964 TL

122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU 29.964 TL

(Vadesi gelmemiş çek/senetlerin değerlemesi)

Bu kayıt, 01.01.2026 tarihinde ters kayıtla kapatılarak gelir yazılır.

3. Değersiz Alacağın Yok Edilmesi ve KDV İndirimi:

----- 15.05.2025 -----

689 DİĞ. OLAĞANDIŞI GİD. ZAR. (KKEG) 100.000 TL

191 İNDİRİLECEK KDV 18.000 TL

128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR 118.000 TL

(Mahkeme kararına istinaden silinen alacak)

Eğer daha önce karşılık ayrıldıysa 129 hesap borçlandırılarak kapatılır, 689 yerine Konusu Kalmayan Karşılıklar (644) çalışabilir, durumun teknik detayına göre değişir.

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Aksiyon:** Hukuk biriminizle toplantı yapın. İcra dosya numarası olmayan, sadece "avukata verdik" denilen alacaklar için karşılık ayrılamaz. Dosya numarası şarttır.
- **Uyarı:** Vazgeçilen alacaklar (VUK 324) doğrudan kar yazılmaz, zararlar itfa edilmek üzere 3 yıl boyunca pasifte özel bir fon hesabında (549) bekletilebilir. Şirketin geçmiş yıl zararları varsa bu yöntem çok avantajlıdır.

BÖLÜM 4: STOKLAR (EMTİA), MALİYET MUHASEBESİ VE DEĞERLEME

Kurum kazancının tespitinde gayrisafi hasılat ile satılan malın maliyeti arasındaki illiyet bağı, vergilendirilebilir matrahın temelini oluşturur. VUK'un 274. maddesi uyarınca "maliyet bedeli" ile değerlendirilen stoklarda; ithalat masrafları, kur farkları ve finansman giderlerinin maliyete intikali hususları, teknik bilgi ve mevzuat hakimiyeti gerektirmektedir.

Bu bölüm; fiili envanter noksanlıklarının KDV ve Kurumlar Vergisi karşısındaki durumunu, zayı olan mallar ile üretim fireleri arasındaki hukuki ayrımı ve değer düşüklüğü hallerinde Takdir Komisyonu süreçlerini, maliyet muhasebesi disiplini içerisinde analiz etmektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Vergi hukukunda stoklar **VUK Madde 274** gereği "**Maliyet Bedeli**" ile değerlendirilir.

- **Maliyet Bedeli:** İktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi (edinilmesi) veya değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri (ilgili) bilumum giderlerin toplamını ifade eder.
- **Dönem Sonu Envanteri:** Muhasebe kayıtlarındaki stok tutarı (Kaydi Envanter) ile depodaki fiili sayım (Fiili Envanter) arasındaki farkın irdelenmesidir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER)

➤ VUK Madde 274 - Emtianın Değerlemesi:

- **Hüküm:** Emtia, maliyet bedeliyle değerlendirilir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedelleri %10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde, mükellef, maliyet bedeli yerine 267. maddenin ikinci sırasındaki usule (Emsal Bedel) göre değerlendirilebilir.

➤ VUK Madde 238 Sayılı Genel Tebliğ (Finansman Giderleri):

- **Kritik Kural:** Emtianın satın alınıp **işletme stoklarına girdiği tarihe kadar** oluşan kur farkları ve kredi faizleri maliyete **eklenmek zorundadır**. Stoklara girdikten sonra oluşanlar ise gider yazılabilir veya maliyete eklenebilir (ihtiyari).

➤ KDVK Madde 30/c - Zayı Olan Mallar:

- **Hüküm:** Deprem, sel felaketi ve Maliye Bakanlığı'nın yangın sebebiyle mücbir sebep ilan ettiği yerlerdeki yangın sonucu zayı olanlar hariç olmak üzere, zayı olan mallara ait alış vesikalarında gösterilen KDV **indirilemez**.
- **Yorum:** Depoda mal yoksa (çalındıysa, kaybolduysa), bu malı alırken indirdiğiniz KDV'yi devlete geri ödemelisiniz (İlave Edilecek KDV).

➤ VUK Madde 278 - Kıymeti Düşen Mallar:

- **Hüküm:** Yangın, deprem, su basması, bozulma, çürüme gibi sebeplerle iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış olan emtia, **Takdir Komisyonu** kararı ile emsal bedeline (düşük değere) indirilebilir. Komisyon kararı olmadan hurda değeri belirlenemez.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. İthalat Maliyetlerinin Oluşturulması

İthal edilen malların maliyeti sadece fatura bedeli değildir. Aşağıdaki kalemler maliyete girmek zorundadır:

- Mal bedeli (GÇB tarihindeki kur üzerinden).
- Gümrük Vergisi, İlave Gümrük Vergisi.

- Nakliye ve Sigorta Giderleri (Gümrüğe kadar olanlar).
- Akreditif Giderleri, Banka Masrafları.
- Gümrük Komisyonu ve Ardiye Giderleri.
- **Önemli:** İthalat için kullanılan kredinin, malın gümrükten çekildiği tarihe kadarki faizi ve kur farkı **maliyete**, sonraki kısmı **gidere** yazılabilir.

2. Stok Sayım Farkları (197 / 397 Hesabı)

- **Sayım Noksanı:** Depoda mal eksikse ve sebebi bulunamıyorsa, bu bir satıştır veya çekiştir. KDV hesaplanmalıdır. Sebebi hırsızlık ise KDV düzeltmesi (indirim iptali) yapılır.
- **Sayım Fazlası:** Genellikle belgesiz mal alışına veya faturası kesilmiş ama sevki yapılmamış mala işarettir. Emsal bedelle gelir kaydedilmelidir.

3. Üretim Fireleri vs. Zayi Olan Mal

Bu iki kavram karıştırılmamalıdır:

- **Fire:** Üretim sürecinde malın doğası gereği buharlaşma, kuruma, kırıntı vb. kayıplardır. Bunlar maliyete yedirilir, KDV düzeltmesi gerekmez.
- **Zayi:** Malın çalınması, kaybolması, sel/yangın dışındaki nedenlerle yok olmasıdır. Bu durumda malın maliyeti KKEG olur, KDV'si iptal edilir.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	Risk Derecesi	Durum
1	Fiili Sayım: 31.12.2025 itibariyle stok sayım tutanakları ıslak imzalı olarak dosyalandı mı?	Yüksek	
2	Finansman Gideri Testi: Yıl içinde alınan kredilerin faizleri, stok giriş tarihine kadar "Maliyet", sonrasında "Gider" olarak ayrıştırıldı mı?	Orta	
3	Hareketsiz Stoklar: Son 1 yıldır hiç hareket görmeyen stoklar için "Değer Düşüklüğü" analizi yapıldı mı? (Takdir Komisyonu başvurusu var mı?)	Orta	
4	Negatif Stok: Mizan veya muavin defterde herhangi bir anda stok bakiyesi eksiye düşmüş mü? (Faturasız satış işareti)	Yüksek	
5	KDV ilişkisi: Envanterdeki mal tutarı ile devreden KDV tutarı arasındaki rasyo tutarlı mı? (Stok yok ama KDV devrediyor ise "Naylon Fatura" şüphesi doğar)	Çok Yüksek	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Hata 1 (Vade Farkı):** Vadeli alınan malın faturasında ayrıca gösterilen "Vade Farkı"nın finansman gideri (780) olarak kaydedilmesi.
 - *Doğrusu:* Faturadaki vade farkı malın maliyet unsurudur (153). Mal satılana kadar maliyette kalmalıdır.
- **Hata 2 (Takdir Komisyonu):** Tarihi geçen gıda ürünlerinin veya modası geçen kıyafetlerin, şirket yetkililerince tutanak tutularak çöpe atılması ve gider yazılması.
 - *Risk:* Takdir Komisyonu kararı olmadan veya Çevre Bakanlığı yetkili tesislerinde imha edilmeden yapılan bu işlem vergi incelemesinde reddedilir. Hem KKEG olur hem de emsal bedelden KDV istenir.

- **Hata 3 (ÖTV'li Mallar):** ÖTV'nin maliyete dahil edilmeyip doğrudan gider yazılması (Mükellefin tercihinine bağlıdır ancak tutarlılık ilkesi gereği yöntem değiştirilemez).

VI. ÖRNEK OLAYLAR

➤ Senaryo 1: İthalat Kredisinin Kur Farkı

Olay: Şirket 01.12.2025'te 100.000 USD tutarında hammadde ithal etmiştir. Mal 10.12.2025'te gümrükten çekilip stoğa girmiştir. İthalat bedeli için bankadan kredi kullanılmış ve ödeme 10.02.2026'da yapılacaktır.

Analiz:

01.12 - 10.12 arasındaki kur farkı ve faiz: **Zorunlu olarak Hammadde Maliyetine (150).**

10.12 - 31.12 arasındaki kur farkı ve faiz: **Tercihen Maliyet veya Finansman Gideri.** (Genelde gider yazmak vergi avantajı sağlar).

01.01.2026 - 10.02.2026 arası: **Doğrudan Finansman Gideri.**

➤ Senaryo 2: Depoda Çalınan Mal

Olay: Yıl sonu sayımında 50.000 TL maliyetli malın çalındığı tespit edilmiştir.

İşlem:

1. Malın maliyeti (50.000 TL) "689-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar" hesabına atılır ve **KKEG** yapılır.
2. Bu malı alırken indirilen KDV (%20 varsayımıyla 10.000 TL), Aralık KDV beyannamesinde "İlave Edilecek KDV" satırına yazılarak devlete geri ödenir.

VII. MUHASEBE KAYITLARI

1. Çalınan Malın Kaydı (KDV Düzeltmeli):

----- 31.12.2025 -----

689 DİĞ. OLAĞANDIŞI GİD. ZAR. (KKEG) 60.000 TL

153 TİCARİ MALLAR 50.000 TL

391 HESAPLANAN KDV (İlave Ed.) 10.000 TL

(Çalınan malın maliyeti ve KDV'sinin iptali)

Bu 60.000 TL gider yazılır, ancak beyannamede KKEG olarak matraha geri eklenir. Şirket için net zarardır.

2. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (Takdir Kom. Kararı Varsa):

----- 31.12.2025 -----

654 KARŞILIK GİDERLERİ 20.000 TL

158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞ. 20.000 TL

(Takdir komisyonunca değeri belirlenen mal için)

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Strateji:** Değeri düşen mallarınız (bozuk, kırık, modası geçmiş) varsa, yıl bitmeden Takdir Komisyonuna başvurun. Karar 2026'da çıksa bile, başvuruyu 2025'te yaptığınız için ihtilaflı olmakla birlikte lehe kararlar mevcuttur.
- **Uyarı:** Yıl sonu stoğunuzu, sektör ortalaması (stok devir hızı) ile karşılaştırın. Cironuz 10 Milyon TL iken stoğunuz 8 Milyon TL ise, Vergi İdaresi "Bu malları faturasız sattın, stoğunda görünüyor ama aslında yok" diyecektir.

BÖLÜM 5: DURAN VARLIKLAR (ATİK), AMORTİSMAN VE YENİLEME FONU

İşletme faaliyetlerinde uzun vadeli olarak kullanılan Amortisman Tabi İktisadi Kıymetlerin (ATİK) maliyet bedellerinin giderleştirilmesi süreci, VUK'un belirlediği faydalı ömür ve amortisman usullerine sıkı sıkıya bağlıdır. Özellikle binek otomobillerin iktisabı ve işletilmesine yönelik getirilen yasal kısıtlamalar (Gider Kısıtlaması), bu alandaki muhasebe uygulamalarını daha karmaşık hale getirmiştir.

Bu bölüm; sabit kıymet satış karlarının vergi erteleme avantajı sağlayan "Yenileme Fonu" (VUK Md. 328) hesabında izlenmesi koşullarını ve enflasyon düzeltmesi sonrası oluşan yeni değerler üzerinden amortisman ayrılması esaslarını mevzuat hükümleri çerçevesinde açıklamaktadır.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Vergi hukukunda bir varlığın gider yazılabilmesi için "tüketilmesi" gerekir. Duran varlıklar bir anda tüketilmediği için, maliyet bedelleri "**Amortisman**" yoluyla yıllara sari olarak giderleştirilir.

- **ATİK:** Amortisman Tabi İktisadi Kıymet.
- **Kıst Amortisman:** Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya işletilmesi olmayanların, iktisap ettikleri binek otomobiller için aylık kesir hesabı yaparak amortisman ayırmasıdır.
- **Yenileme Fonu:** Sabit kıymet satışından doğan karın, vergi ödemek yerine yeni bir sabit kıymet alımında kullanılmak üzere 3 yıl süreyle pasifte bekletilmesidir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER)

➤ VUK Madde 313 - Amortismanın Konusu:

- **Hüküm:** İşletmede bir yıldan fazla kullanılan, yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkuller ve gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edevat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin değerlendirme esaslarına göre tespit edilen değerinin yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder.
- **Limit:** Değeri yasal sınırın (2025 yılı için belirlenen tutar) altında kalan alet, edevat ve demirbaşlar doğrudan gider yazılabilir (İhtiyari).

➤ VUK Madde 320 - Amortisman Süresi ve Yöntemi:

- **Hüküm:** Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlar. Faydalı ömürler Maliye Bakanlığı'nca ilan edilen listelere (VUK 333, 339, 365, 389, 399, 406, 418, 458 Sıra No'lu Tebliğler) göre belirlenir.
- **Azalan Bakiyeler:** Bu usulde oran normal amortisman oranının iki katıdır ancak **%50'yi geçemez.**

➤ **VUK Madde 328 - Yenileme Fonu:**

- **Hüküm:** Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde, satış karı **yenileme zorunluluğu** veya **işletme yönetiminin kararı** varsa, 3 yıl süreyle pasifte geçici bir hesapta (549) tutulabilir.

➤ **VUK Madde 262 - Maliyet Bedeli ve Finansman Giderleri:**

- **Kritik Kural (VUK 163 ve 334 Tebliği):** Yatırımın finansmanında kullanılan kredilere ait faizler ve kur farkları; iktisadi kıymetin aktife alındığı hesap döneminin sonuna kadar **maliyete eklenmek zorundadır**. Sonraki dönemlerde ise seçimliktir (Gider veya Maliyet).

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Binek Otomobillerde Gider Kısıtlaması ve Amortisman

İşletmenin ana faaliyet konusu araç kiralama/işletme değilse:

- **KDV:** Binek oto alımında ödenen KDV indirim konusu yapılamaz, maliyete eklenir veya gider yazılır (Genelde maliyete eklenip amortisman yoluyla itfa edilmesi avantajlıdır).
- **Gider Kısıtlaması:** Akaryakıt, bakım, onarım, sigorta gibi giderlerin **%70'i** gider kabul edilir, **%30'u KKEG** yapılır.
- **Amortisman Tavanı:** ÖTV ve KDV hariç bedel veya vergiler dahil toplam bedel üzerinden mevzuatın belirlediği tavan tutara (Örn: 2024 için 1.500.000 TL, 2025 için 2.100.000 TL) isabet eden amortisman gider yazılabilir, aşan kısım KKEG'dir.
- **Kıst Dönem:** Binek otolarda alındığı ay tam sayılmaz, gün hesabı yapılmaz; ay kesri dikkate alınır. Kalan süre son yıla eklenir.

2. Enflasyon Düzeltmesi Sonrası Amortisman

2023 ve 2024 yıllarında uygulanan Enflasyon Muhasebesi (VUK Mük 298/A) nedeniyle, ATİK'lerin kayıtlı değerleri artmıştır. 2025 amortismanı, bu düzeltilmiş değerler üzerinden ayrılmalıdır. Eski (tarihi) maliyet üzerinden amortisman ayırmak, gideri eksik hesaplamak ve fazla vergi ödemek demektir.

3. Yenileme Fonunun İşleyişi

- Satıştan kar doğmalıdır.
- Yeni alınacak iktisadi kıymet, satılanla **aynı nitelikte** olmalıdır (Kamyon sattıysan kamyon almalısın, binek oto değil).
- Fon, 3 yıl içinde kullanılmazsa, 3. yılın vergi matrahına eklenir.
- Yeni alınan kıymetin amortismanı, gider yazılmak yerine bu fondan mahsup edilir.

4. Sat-Kirala-Geri Al (Sell-Lease-Back) İstisnası

Kurumların finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla taşınır veya taşınmazlarını finansal kiralama şirketlerine satıp geri kiraladıkları işlemlerde, satıştan doğan kazançlar **%100 oranında** Kurumlar Vergisinden istisnadır.

Şart: Satış kazancı çekilemez, pasifte özel bir fon hesabında tutulur. Bu fon, sadece kiralanan varlığın amortisman giderlerinin itfasında (kapatılmasında) kullanılabilir.

5. Yeni Makine ve Teçhizat KDV İstisnası (Süre Sonu Uyarısı)

Sanayi Sicil Belgesine haiz imalatçılar ile Ar-Ge/Tasarım faaliyetlerinde bulunanların, münhasıran bu faaliyetlerde kullanmak üzere alacakları yeni makine ve teçhizat teslimlerindeki KDV istisnası uygulamasının son tarihi **31.12.2024**'tür. Yatırım planlaması yapılırken bu tarihin dikkate alınması elzemdir.

6. Canlı Varlıkların (Tarım/Hayvancılık) Amortismanı

Tarımsal işletmelerde kullanılan damızlık hayvanlar, süt inekleri vb. canlı varlıklar da VUK uyarınca amortismana tabidir. Ancak bu varlıklar için faydalı ömürler farklılaşabilmektedir (Örn: Damızlık sığırlar için 5 yıl).

*** Dikkat:** Canlı varlık 55.000 TL (2025 yılı limiti) altında ise doğrudan gider yazılabilir, ancak sürü halinde izleniyorsa toplam değer üzerinden amortisman ayrılmalıdır.

7. Kalkınma Ajansı ve KOSGEB Hibeleriyle Alınan Sabit Kıymetler

Yatırım teşvikleri kapsamında alınan hibeler (geri ödemesiz destekler), doğrudan "602-Diğer Gelirler" hesabına yazılarak vergilendirilmemelidir.

Doğru Uygulama: Alınan hibe tutarı, sabit kıymetin maliyetinden düşülmeli veya pasifte "Özel Fon" hesabına alınarak, amortisman paylarının bu fondan mahsup edilmesi sağlanmalıdır. Böylece hibe geliri, sabit kıymetin ömrü boyunca (amortisman yoluyla) vergilendirilmiş olur.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Kanun/Tebliğ	Durum
1	Fiziki Mevcudiyet: Amortisman listesindeki demirbaşlar fiilen işletmede mevcut mu? (Hurdaya ayrılanlar listeden düştü mü?)	VUK 313	
2	Oran Kontrolü: Faydalı ömürler VUK 333 listesine uygun mu? (Yazılım 3 yıl, Bina 50 yıl vb.)	VUK 333	
3	Kıst Amortisman: 2025'te alınan binek otolar için kıst amortisman uygulandı mı?	VUK 320	
4	Binek Oto KKEG: Araç giderlerinin (Benzin, tamir) %30'u KKEG hesabına atıldı mı?	GVK 40	
5	Aktifleştirme: 2025'te alınan ATİK kredilerinin 2025 sonuna kadarki faizleri maliyete eklendi mi?	VUK 163 G.T.	
6	Enflasyon Düzeltmesi: Amortisman, enflasyon düzeltmesi yapılmış güncel değer üzerinden hesaplandı mı?	VUK Mük 298/A	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- Hata 1 (Boş Araziye Amortisman):** Boş arsa ve araziler yıpranmadığı için amortisman ayrılamaz¹⁷. Ancak üzerine bina yapılırsa veya hafriyat/düzenleme ile değeri artarsa bu kısımlar itfa edilebilir.
- Hata 2 (Yenileme Fonu Yanılgısı):** Yenileme fonunun bir "Vergi İstisnası" sanılması.
 - Doğrusu:* Bu bir ertelemedir. Yeni alınan aracın amortismanı gider yazılamaz, fondan düşülür. Sonuçta vergi matrahı aynı kalır, sadece zamanlaması değişir.

- **Hata 3 (Sat-Kirala-Geri Al):** Finansal kiralama yoluyla (Leasing) veya Sat-Kirala-Geri Al işlemiyle alınan kıymetlerde amortisman hakkı kiracıdadır (kullanım hakkı). Fatura gelmese bile haklar hesabı üzerinden amortisman ayrılmalıdır.
- **Hata 4 (Yıkılmak Üzere Satın Alınan Binaların Muhasebesi)** İşletmenin, üzerine yeni bir tesis yapmak amacıyla satın aldığı ve satın aldıktan kısa bir süre sonra yıktığı binalar için ödediği bedel, "252-Binalar" hesabında izlenemez ve amortisman ayrılamaz.
- **Doğrusu:** Satın alma amacı bina değil "arsa" olduğu için, yıkılan binanın maliyeti ve yıkım giderleri doğrudan "**250-Arazi ve Arsalar**" hesabına kaydedilmelidir. Arsa/Arazi amortismanına tabi olmadığı için gider yazılamaz, ancak satışta maliyet olarak dikkate alınır.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

Senaryo 1: Binek Oto Satışı ve Yenileme Fonu

Olay: Şirket, aktifinde 500.000 TL kayıtlı, birikmiş amortismanı 300.000 TL olan binek aracını 1.000.000 TL'ye satmıştır. Yönetim yeni bir araç almaya karar vermiştir.

Hesaplama:

Net Defter Değeri: $500.000 - 300.000 = 200.000$ TL

Satış Karı: $1.000.000 - 200.000 = 800.000$ TL

İşlem: Bu 800.000 TL kar, 679 hesaba gelir yazılmak yerine, vergi ödememek için 549-Özel Fonlar hesabına alınır. 3 yıl içinde yeni araç alınırsa, yeni aracın amortismanı bu 800.000 TL'den düşülür.

Senaryo 2: Kredi Faizinin Maliyete Atılması

Olay: 01.06.2025 tarihinde fabrika binası alımı için kredi kullanılmış, 31.12.2025 tarihine kadar 500.000 TL faiz ödenmiştir.

Hata: Muhasebecinin bu 500.000 TL'yi doğrudan 780-Finansman Gideri yazması.

Doğrusu: VUK 163 no'lu tebliğ gereği bu faiz 252-Binalar hesabına eklenmeli ve bina ömrü (50 yıl) boyunca amortisman yoluyla giderleştirilmelidir.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ)

1. Yenileme Fonu Ayrılması (Satış Anı):

----- 31.12.2025 -----

102 BANKALAR	1.000.000 TL	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	300.000 TL	
254 TAŞITLAR		500.000 TL
391 HESAPLANAN KDV (%1)		10.000 TL
549 ÖZEL FONLAR (Yenileme Fonu)		790.000 TL

(Satış karının fona alınması)

İkinci el binek oto satışında KDV oranı %1'dir (Ticari araç ticareti yapanlar hariç).

2. Yeni Alınan Aracın Amortismanının Fondan Mahsubu (2026 Yılı):

----- 31.12.2026 -----

549 ÖZEL FONLAR 200.000 TL
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR 200.000 TL
(Gider hesabı yerine Fon hesabının borçlandırılması)

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Strateji:** Eğer karınız yüksekse ve araç/makine yenileme planınız varsa, mutlaka Yenileme Fonu kullanın. Bu size 3 yıl boyunca "Faizsiz Vergi Kredisi" sağlar.
- **Kontrol:** Mizanınızda "258-Yapılmakta Olan Yatırımlar" hesabı varsa, yatırımın tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol edin. Tamamlandıysa ilgili ATİK hesabına (252, 253 vb.) virmanlayıp amortisman ayırmaya başlayın. 258 hesap amortismanına tabi değildir.

BÖLÜM 6: YABANCI KAYNAKLAR, KREDİLER VE FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI

İşletmelerin yabancı kaynak kullanımından doğan finansman maliyetlerinin vergi matrahından indirilmesi, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11/1-i maddesi ile belirli kıstaslara bağlanmıştır. Özkaynak tutarını aşan yabancı kaynaklara isabet eden finansman giderlerinin bir kısmının "Kanunen Kabul Edilmeyen Gider" (KKEG) olarak dikkate alınması zorunluluğu, borçlanma politikasının vergisel sonuçlarını ağırlaştırmıştır.

Bu bölüm; Finansman Gider Kısıtlaması uygulamasının teknik hesaplama yöntemlerini, kur farkı ve faiz giderlerinin netleştirilmesi hususlarını ve kredilerin dönem sonu değerlemesindeki kıst dönem faiz tahakkuklarını detaylı bir şekilde incelemektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Vergi idaresi, şirketlerin sermaye koymak yerine borçlanarak (ve faiz gideri yaratarak) vergi matrahını aşındırmasını istemez. Bu yüzden "**Finansman Gider Kısıtlaması**" mekanizmasını getirmiştir.

- **Temel Kural:** Yabancı Kaynakları (Borçları), Özkaynaklarını aşan işletmelerde; aşan kısma isabet eden finansman giderlerinin **%10'u** Kanunen Kabul Edilmeyen Gider (KKEG) kabul edilir.
- **Yabancı Kaynak:** Bilançonun 3 (Kısa Vadeli) ve 4 (Uzun Vadeli) no'lu sınıflarındaki **tüm** borçların toplamıdır (Sadece banka kredileri değil, satıcılar, personel borçları vb. dahildir).

II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER)

➤ KVK Madde 11/1-i - Finansman Gider Kısıtlaması:

- **Hüküm:** Kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar vb. hariç olmak üzere; kullanılan yabancı kaynakları özkaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının **%10'u** kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılamaz.

➤ VUK Madde 285 - Borçların Değerlemesi:

- **Hüküm:** Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Vadesi gelmemiş senede bağlı borçlar reeskonta tabi tutulabilir (Alacak senetlerine de reeskont ayrılması şartıyla - Simetri İlkesi).

➤ **VUK Madde 280 - Dövizli Borçlar:**

- **Hüküm:** Yabancı para cinsinden olan borçlar, borsa rayici (yoksa Maliye Bakanlığı kuru - Döviz Satış/Efektif Satış değil, TCMB Döviz Alış kuru) ile değerlendirilir.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Finansman Gider Kısıtlaması Hesaplama Adımları

- **Adım 1:** Dönem başı değil, **Dönem Sonu (31.12.2025)** bilançosu esas alınır.
- **Adım 2:** Toplam Yabancı Kaynak (300+400 Hesap Grupları Toplamı) ile Toplam Özkaynak (500 Hesap Grubu) karşılaştırılır. (370 Nolu Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları Hesabı hariç)
- **Adım 3:** Eğer **Yabancı Kaynak > Özkaynak** ise hesaplama başlar. Eşit veya küçükse kısıtlama yoktur.
- **Adım 4:** Aşan Kısım Oranı bulunur: (Yabancı Kaynak - Özkaynak) / Yabancı Kaynak.
- **Adım 5:** Toplam Finansman Gideri (Faiz, kur farkı, vade farkı vb.) belirlenir.
- **Kritik Netleştirme:** Finansman gideri hesaplanırken, kur farkı **giderleri** ile kur farkı **gelirleri** netleştirilir. Net bakiye "Gider" ise kısıtlamaya tabidir. Ancak faiz gelirleri, faiz giderlerinden mahsup edilemez (Netleştirme yasağı).

2. Kredilerin Dönem Sonu İşlemleri

- **Kıst Faiz Tahakkuku:** Kredi taksit vadesi 2026'da olsa bile, kredinin 31.12.2025'e kadar işleyen faizi (tahakkuk eden ama ödenmeyen) hesaplanıp "381/481 Gider Tahakkukları" ve "780 Finansman Giderleri" hesabına yazılmalıdır. Bu gider, vergisel açıdan 2025 gideridir.
- **Yatırım Kredileri İstisnası:** Yatırım teşvik belgesi kapsamındaki veya yatırım dönemindeki kredilerin faizleri VUK 163 gereği **maliyete** atıldığı için, bu tutarlar Finansman Gider Kısıtlamasına tabi **değildir** (Çünkü gider değil, varlık kalemidir).

3. Teminat Mektubu Komisyonları

- Dönemsellik gereği, peşin ödenen teminat mektubu komisyonlarının sadece 2025 yılına isabet eden kısmı gider yazılır, 2026'ya sarkan kısmı "180/280" hesaplara alınır.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Hesap/Kanun	Durum
1	Oran Testi: Yabancı Kaynaklar, Özkaynakları aşıyor mu? (Aşıyorsa FGK hesaplanmalı)	KVK 11/1-i	
2	Yatırım Ayrımı: Yatırım maliyetine eklenen (aktifleştirilen) faizler FGK matrahından düşüldü mü?	VUK 163 Tebliğ	
3	Kıst Faiz: Yıl sonu itibarıyla devam eden krediler için kıst faiz tahakkuku (300/400 hesaba ilave) yapıldı mı?	VUK 285	
4	Kur Farkı Netleşmesi: Sadece kur farklarında "Gider - Gelir" netleştirilmesi yapıldı mı? (Faizlerde yapılmamalı)	FGK Genel Tebliği	
5	Maliyet Dahil: Satılan malın maliyetine (vade farkı olarak) giren finansman giderleri ayrıştırıldı mı? (Bunlar da FGK'ya tabidir)		

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Hata 1 (Faiz Mahsubu):** Mevduat faiz gelirlerinin, kredi faiz giderlerinden düşülerek "Net Gider" üzerinden kısıtlama hesaplanması.
 - *Doğrusu:* Maliye buna izin vermez. Faiz geliriniz giderinizden fazla olsa bile, brüt faiz gideriniz üzerinden kısıtlama hesaplanır. (Sadece kur farklarında netleştirme serbesttir).
- **Hata 2 (Satıcı Bakiyelerini Unutmak):** FGK hesaplarken sadece "Banka Kredilerini" (300/400) dikkate almak.
 - *Doğrusu:* 320 Satıcılar, 331 Ortaklar, 360 Vergiler dahil bilançonun sağ tarafındaki (Pasif) 3 ve 4 ile başlayan **tüm** hesaplar "Yabancı Kaynak"tır.
- **Hata 3 (Temerrüt Faizleri):** Kamu borçları (Vergi/SGK) için ödenen gecikme zamlarının FGK hesabına dahil edilmesi.
 - *Doğrusu:* Gecikme zamları zaten "KKEG"dir (KVK Md. 11/1-d). Bunlar için ayrıca %10 hesaplanmaz, tamamı (%100) reddedilir. Mükerrer kısıtlama yapılmamalıdır.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

- **Senaryo 1:** Finansman Gider Kısıtlaması (FGK) Hesabı

Veriler:

- Yabancı Kaynaklar Toplamı: 17.000.000 TL
- Özkaynaklar Toplamı: 3.000.000 TL
- Yıllık Finansman Gideri (Faiz+Kur Farkı): 1.250.000 TL

Analiz:

- 1) Yabancı Kaynak (17 M) > Özkaynak (3 M). Kısıtlama VAR.
- 2) Aşan Kısım: 17.000.000 - 3.000.000 = 14.000.000 TL.
- 3) Aşan Kısım Oranı: 14.000.000 / 17.000.000 = %82,35
- 4) Kısıtlamaya Tabi Gider: 1.250.000 * %82,35 = 1.029.375 TL.
- 5) KKEG Tutarı (%10): 1.029.375 * %10 = 102.937,50 TL.

Sonuç: Şirket 1.250.000 TL faiz giderinin tamamını muhasebede gider yazar, ancak beyannamede 102.937,50 TL'yi KKEG olarak matraha ekler.

- **Senaryo 2:** Kıst Dönem Kredi Faizi

Olay: Şirket 01.10.2025'te 1 yıl vadeli, faizi vade sonunda (30.09.2026) ödenecek kredi kullanmıştır. Vade sonu toplam faizi 120.000 TL'dir.

İşlem (31.12.2025): Faizin 3 aylık kısmı (Ekim-Kasım-Aralık) 2025 yılına aittir.

120.000 / 3 = 30.000 TL.

Bu tutar ödenmese bile 2025 giderlerine yazılmalı, karşılığında 381 Gider Tahakkukları çalıştırılmalıdır.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ)

1. Kredi Kıst Faiz Tahakkuku (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

780 FİNANSMAN GİDERLERİ 30.000 TL

381 GİDER TAHAKKUKLARI 30.000 TL

(Yıl sonu işlemiş faiz tahakkuku)

2. FGK Kapsamında KKEG Kaydı (Nazım Hesap):

Muhasebede doğrudan gideri bozmaya gerek yoktur, Nazım Hesaplarda takip edilir:

----- 31.12.2025 -----

950 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER 102.937 TL

950.02 FGK Kapsamında KKEG

951 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİD. AL. 102.937 TL

(Senaryo 1'deki tutarın takibi)

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Strateji:** Yıl sonu (31.12) gelmeden sermaye artırımını tescili yapmak veya ortaklara olan borçları sermayeye eklemek, Özkaynağı artırıp Yabancı Kaynağı azaltacağı için **Finansman Gider Kısıtlaması (KKEG) tutarını düşürür.**
- **Uyarı:** KDV'si indirilemeyen (Binek oto alımı gibi) kredilerin faizleri de FGK kapsamındadır. Hem KDV'yi indiremezsiniz, hem faizin %10'u KKEG olur. Çifte yükten kaçınmak için bu tür alımlarda özkaynak kullanmak daha verimlidir.

BÖLÜM 7: ÖZKAYNAKLAR, SERMAYE HAREKETLERİ VE ÖRTÜLÜ SERMAYE

Kurumların özkaynak yapısı, sadece finansal rasyolar açısından değil, vergi planlaması açısından da stratejik bir öneme haizdir. Ortaklar ile işletme arasındaki borçlanma ilişkisinin "Örtülü Sermaye" (KVK Md. 12) boyutuna ulaşması, faiz giderlerinin reddedilmesi ve kar payı stopajı doğması sonucunu doğurmaktadır.

Bu bölüm; nakdi sermaye artışlarında faiz indirimi teşviki, sermaye azaltımı durumunda vergilendirme esasları (KVK Md. 32/B) ve zarar telafi fonlarının hukuki niteliği gibi özkaynak kalemlerini ilgilendiren kritik vergisel düzenlemeleri kapsamlı olarak ele almaktadır.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Vergi kanunları, şirketin finansman ihtiyacının "Borç" yerine "Sermaye" ile karşılanmasını teşvik eder.

- **Örtülü Sermaye:** Ortakların veya ilişkili kişilerin işletmeye sağladıkları borçların, özkaynakların **3 katını** aşan kısmıdır. Kanun, bu aşan kısmı "Borç değil, fiilen konulmuş sermaye" olarak kabul eder.

- **Sermaye Azaltımı:** Şirketin sermayesinin geri çekilmesidir. Ancak sermayenin içinde vergisiz fonlar (Enflasyon düzeltmesi farkları, geçmiş yıl karları) varsa, azaltım anında bunların vergisi istenir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER)

- **KVK Madde 12 - Örtülü Sermaye:**
 - **Hüküm:** Kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap döneminin başında (Açılış Bilançosu) öz sermayenin **üç katını** aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır.
 - **Sonuç:** Örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz, kur farkı vb. giderler **tamamen KKEG** olur. Ayrıca ödenen faiz, hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış **Kar Payı** sayılır ve %10 stopaja tabi tutulur.
- **KVK Madde 10/1-ı - Nakdi Sermaye Artış İndirimi:**
 - **Hüküm:** Finans, bankacılık ve sigortacılık sektörleri hariç, şirketlerin **nakdi** sermaye artışları üzerinden, TCMB ticari kredi faiz oranının %50'si oranında hesaplanan tutar, kurumlar vergisi matrahından indirilir.
 - **Süre Sınırı:** 7420 sayılı Kanunla bu indirim hakkı **5 yıl** ile sınırlandırılmıştır.
- **KVK Madde 32/B - Sermaye Azaltımında Vergileme:**
 - **Hüküm:** Sermaye azaltımı yapıldığında, azaltılan tutarın hangi kaynaktan (Nakit, Kar, Enflasyon Farkı) yapıldığının tespiti orantı yöntemiyle belirlenir. Ancak 5 tam yıl bekleme süresi gibi kriterler vergilemeyi etkiler.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Örtülü Sermaye Hesaplaması

- **Kriter:** Borç / Özkaynak oranı > 3 olmalıdır.
- **Zamanlama:** Hesaplama, **dönem başı (01.01.2025)** özkaynak tutarı üzerinden yapılır. (Dikkat: Finansman Gider Kısıtlaması dönem sonuna bakarken, Örtülü Sermaye dönem başına bakar).
- **İstisna:** Banka kredileri veya üçüncü kişilerden alınan borçlar "Örtülü Sermaye" hesabına girmez. Sadece ortak ve ortakla ilişkili kişilerden (Grup şirketleri vb.) alınan borçlar dikkate alınır.

2. Nakdi Sermaye İndirimi

- Sermaye artırımını tescil edilmeli ve para nakden bankaya yatırılmalıdır. (Banka dekontu şarttır).
- İç kaynaklardan (Kar yedekleri, sermaye düzeltmesi olumlu farkları) yapılan sermaye artışlarına indirim uygulanmaz.
- Şirket zararda olsa bile indirim hakkı hesaplanır ve **devreden zarar** gibi sonraki yıllara taşınır.

3. Sermaye Azaltımında "En Yüksek Vergi" Tuzağı

Sermaye azaltımı yaparken işletme "Ben sadece nakit koyduğum sermayeyi geri alıyorum, vergi yok" diyemez.

KVK 32/B uyarınca; sermayenin içinde;

- Enflasyon Düzeltmesi Olumlu Farkları,
- Geçmiş Yıl Karları,

varsa ve sermaye azaltılıyorsa; kanun orantı yöntemi uygular. Azaltılan tutarın bir kısmının bu vergiye tabi kalemlerden oluştuğunu varsayar ve hem Kurumlar Vergisi hem de Stopaj ister.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Kanun	Durum
1	Örtülü Sermaye Testi: 2025 başındaki Özkaynak tutarı ile yıl içindeki Ortak Borçları karşılaştırıldı mı? (Oran > 3 mü?)	KVK 12	
2	Faiz Faturası: Ortaktan borç alındıysa ve faiz ödendiye, bu faiz KKEG yapıldı mı? (Örtülü sermaye sınırı aşılyorsa)	KVK 12	
3	Nakdi Sermaye Teşviki: 2025 içinde sermaye artırımı yapıldı mı? İndirim hesaplandı mı?	KVK 10	
4	TTK 376 (Borca Batıklık): Özkaynaklar, sermayenin 1/3'ünün altına düştü mü? (Teknik İflas riski)	TTK 376	
5	Sermaye Tamamlama Fonu: Ortaklar zarar sebebiyle şirkete karşılıksız para koyduysa, bu tutar "Sermaye Tamamlama Fonu" (529) olarak mı izlendi? (Gelir yazılmamalı)	KVK 6 (Ek)	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Hata 1 (Dönem Başı/Sonu Karışıklığı):** Örtülü sermaye sınırını hesaplarken dönem sonu özkaynağını almak.
 - *Doğrusu:* Dönem başı (Açılış) özkaynağı esastır. Şirket yıl içinde kar edip özkaynağını artırsa bile, bu artış o yılki örtülü sermaye limitini değıştirmez.
- **Hata 2 (Örtülü Kazanç):** Ortaklara borçlanırken faizsiz borçlanmak genelde sorun yaratmaz (Kurum lehinedir). Ancak Ortak şirkete borçlanırken faizsiz işlem yaparsa "Örtülü Kazanç Dağıtımı" olur.
- **Hata 3 Teknik İflas ve Sermaye Kaybı Analizi (TTK 376 Hesaplaması)** İşletmelerin borca batıklık durumunu (Teknik İflas) tespit ederken yaptıkları özkaynak hesaplamasında geçici bir istisna mevcuttur. 01.01.2025 tarihine kadar yapılacak hesaplamalarda;
 - Henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlölüklerden doğan **kur farkı zararlarının tamamı**, 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin **toplamlarının yarısı**, sermaye kaybı hesabında dikkate alınmayabilir. Bu durum mali tablolara yansıtılmaz, dipnotlarda belirtilir.
- **Hata 4 (Zarar Telafi Fonu):** Ortakların şirketi kurtarmak için gönderdiği paraları "600-Gelir" yazmak.
 - *Doğrusu:* Bu paralar KVK Md. 6 uyarınca gelir sayılmaz, vergilendirilmez. "Zarar Telafi Fonu" hesabında tutulmalıdır.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

➤ Senaryo 1: Örtülü Sermaye ve Kar Dağıtımı Sayılan Faiz

Veriler:

- Dönem Başı Özkaynak: 1.000.000 TL.
- Örtülü Sermaye Sınırı: $1.000.000 \times 3 = 3.000.000$ TL.
- Ortak (A)'dan Alınan Borç: 5.000.000 TL.
- Ödenen Faiz: 500.000 TL.

Analiz:

- 1) Aşan Kısım: $5.000.000 - 3.000.000 = 2.000.000$ TL.
- 2) Toplam borcun %40'ı (2M/5M) örtülü sermayedir.
- 3) Ödenen faizin %40'ı ($500.000 \times 0.40 = 200.000$ TL) **KKEG**'dir.
- 4) Ayrıca bu 200.000 TL, dönem sonu itibariyle ortağa dağıtılmış **Net Kar Payı** sayılır. Brütleştirilerek ($200.000 / 0.90 = 222.222$ TL) %10 stopaj ödenmelidir.

➤ Senaryo 2: Sermaye Azaltımı ve Vergileme

Olay: Şirket 1.000.000 TL sermaye azaltımı yapıyor. Sermaye yapısı: %50 Nakit, %50 Enflasyon Düzeltmesi Farkı.

İşlem: KVK 32/B uyarınca orantılama yapılır.

- 500.000 TL Nakit Kaynaklı Azaltım: Vergisiz.

* 500.000 TL Enflasyon Farkı Kaynaklı Azaltım: Kurumlar Vergisine tabidir. Ayrıca kar dağıtımı sayılarak Stopaja tabidir. Şirket nakit sermayesini çektiğini iddia etse bile Maliye bu orantıyı uygular.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ)

1. Örtülü Sermaye Faizinin KKEG ve Kar Dağıtımı Olarak Kaydı:

(Dönem sonu düzeltme kaydı)

----- 31.12.2025 -----

950 KKEG (Örtülü Sermaye Faizi) 200.000 TL

951 KKEG ALACAKLI 200.000 TL

(Gider reddi)

370 DÖNEM KARI VERGİ KARŞ. 22.222 TL

360 ÖDENECEK VERGİLER (Stopaj) 22.222 TL

(Kar dağıtımı stopajının tahakkuku)

2. Nakdi Sermaye Faiz İndirimi:

Bu işlem muhasebe fişi ile yapılmaz. Kurumlar Vergisi Beyannamesinde "Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler" bölümünde "Nakdi Sermaye Artışından Kaynaklanan Faiz İndirimi" satırına yazılarak matrahtan düşülür.

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Strateji:** Şirketin nakit ihtiyacı varsa, ortak borcu yerine **Sermaye Avansı** yöntemini kullanın. Ancak bu avansın makul bir süre içinde (en geç izleyen yıl sonuna kadar) sermayeye tescil edilmesi gerekir. Tescil edilirse "Nakdi Sermaye İndirimi"nden de yararlanabilirsiniz.
- **Uyarı:** Sermaye azaltımı yapmadan önce mutlaka bir mali müşavirden "Vergi Yükü Analizi" isteyin. Bilmeden yapacağınız bir azaltım, çektiğiniz paradan daha fazla vergi ödemenize neden olabilir.

BÖLÜM 8: GELİR/GİDER TAHAKKUKLARI, KKEG, İNDİRİMLER VE VERGİ HESAPLAMALARI (KAPANIŞ)

Hesap döneminin nihai aşaması; ticari bilanço kârının, vergi kanunlarının kabul etmediği giderlerin ilavesi ve yasal istisna/indirimlerin tenzili suretiyle "Mali Kâr"a (Vergi Matrahı) dönüştürülmesidir. Bu süreç, muhasebe kayıtlarının vergi beyannamesine intikal ettirildiği ve vergisel yükümlülüklerin kesinleştiği aşamadır.

Bu bölüm; geçmiş yıl zararlarının mahsubu, bağış ve yardımların matrahtan indirilme sınırları, vergi karşılıklarının ayrılması ve dönem sonu devir işlemlerinin mevzuata uygunluğu konularını, tam tasdik denetim standartları perspektifiyle özetlemektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Muhasebe sistemi "Ticari Karı" üretir, Vergi sistemi "Mali Karı" (Matrahı) ister. Bu ikisi arasındaki köprü **Beyanname Düzenleme** sürecidir.

- **Tahakkuk Esası:** Gelir ve giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmesini ifade eder.
- **Dönemsellik:** Gelir ve giderlerin ilgili oldukları yıla kaydedilmesidir. Gelecek yıla ait peşin ödenen giderler "Varlık" (180/280), geçmiş yıla ait olup bu yıl ödenenler ise "KKEG" niteliğindedir.
- **Ticari Bilanço Karı + KKEG - İstisna ve İndirimler - Geçmiş Yıl Zararları = VERGİ MATRAHI**

II. KANUNİ DAYANAKLAR (KRİTİK MADDELER)

- **VUK Madde 287 ve 174 (Tahakkuklar):**
 - **Hüküm:** Cari hesap dönemine ait olup henüz ödenmemiş giderler ile tahsil edilmemiş gelirler "Tahakkuk" hesapları (181/381) yoluyla kayıtlara alınır. Peşin ödenen gelecek dönem giderleri (180/280) ve peşin tahsil edilen gelecek dönem gelirleri (380/480) ayrıştırılır.
- **KVK Madde 11 - Kabul Edilmeyen İndirimler (KKEG):**
 - **Hüküm:** Özsermaye üzerinden ödenen faizler, örtülü sermaye faizleri, transfer fiyatlandırması yoluyla dağıtılan kazançlar, yedek akçeler, vergi cezaları, gecikme zamları ve 5510 sayılı kanuna göre ödenmeyen SGK primleri gider yazılamaz.
 - **Özel Kanunlar:** MTV Kanunu Md. 14 gereği (Taşıt kiralama/ticareti yapanlar hariç) binek ve ticari araçların **MTV'si** KKEG'dir³. Gider Vergileri Kanunu gereği **Özel İletişim Vergisi (ÖİV)** gider yazılamaz.
- **KVK Madde 10 - Bağış ve Yardımlar:**

- **Hüküm:** Genel bütçeli idarelere, belediyelere vb. yapılan bağışların, kurum kazancının **%5'ine** kadar olan kısmı matrahtan indirilebilir. Okul, sağlık tesisi, öğrenci yurdu inşası için yapılan bağışların ise **tamamı (%100)** indirilebilir.
- **KVK Madde 9 - Zarar Mahsubu:**
- **Hüküm:** Geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararlar, 5 yılı aşmamak kaydıyla kurum kazancından indirilebilir.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. Dönem Ayırıcı Hesapların (180/280/380/480) Kapanışı

- 2024 yılından 2025'e devreden "180-Gelecek Aylara Ait Giderler" hesapları, ilgili gider hesaplarına (700'lü grup) virmanlanarak kapatılmalıdır.
- 2025 yılında ödenip 2026'ya sarkan sigorta, kira, bakım giderleri mutlaka ayıklanıp 180 (veya 280) hesaba alınmalıdır.

2. KKEG Kalemlerinin Sınıflandırılması

Mizan üzerindeki gider hesaplarını tararken şunlara dikkat edilmelidir:

- **Trafik Cezaları ve Vergi Cezaları:** Asla gider yazılamaz.
- **Kıdem Tazminatı Karşılıkları:** Karşılık ayrıldığı dönemde KKEG'dir, fiilen ödendiği dönemde giderdir (veya KKEG'den düşülür).
- **Şans Oyunları Vergisi:** Gider yazılamaz.

3. Bağış ve Yardım Sınırının Hesaplanması (Formül)

Bağış sınırı olan %5, ticari kardan değil, şu formülle bulunan tutardan hesaplanır¹⁰:

- **Matrah = [Ticari Bilanço Karı + KKEG - (Geçmiş Yıl Zararları + İştirak Kazançları)]**
- **İndirilebilecek Bağış Tutarı = Matrah x %5**
- Bu tutarı aşan bağışlar KKEG olarak kalır, indirilemez.

4. Geçmiş Yıl Zararlarının Mahsubu

- Zarar mahsubu "ihtiyari" değil, sırası geldiğinde yapılması zorunlu bir işlemdir.
- Kar çıkan bir yılda geçmiş yıl zararı mahsup edilmezse, o zarar hakkı **yanar**. Sonraki yıllarda tekrar kullanılamaz.
- En eski yıldan (2020 zararı gibi) başlanarak mahsup edilmelidir.

5. İhracatçı ve İmalatçılarda İndirimli Kurumlar Vergisi

2025 yılı vergi hesaplamalarında standart oran yerine, faaliyet türüne göre indirimli oranlar uygulanmasına dikkat edilmelidir:

- **İhracatçılar:** Münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlar için Kurumlar Vergisi oranı **5 puan** indirimli uygulanır.
- **İmalatçılar:** Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim yapanların, üretimden elde ettikleri kazançlara **1 puan** indirim uygulanır.
- **Halka Arz:** Paylarını ilk defa halka arz eden (en az %20 oranında) kurumlar için **2 puan** indirim hakkı saklıdır.

6. Ciro Primlerinin Dönemselliği

Yıl sonu itibarıyla hak kazanılan ancak henüz faturası düzenlenmemiş/ulaşmamış ciro primleri için, "Gelir Tahakkuku" (181/381 Hesaplar) yapılarak ilgili yılın gelirlerine dahil edilmesi gerekir. Faturanın gelmesi beklenerek gelirin sonraki yıla ertelenmesi, dönemsellik ilkesine aykırıdır.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	İlgili Kanun/Kaynak	Durum
1	KKEG Envanteri: Mizandaki 950/951 hesaplar ile vergi matrahına eklenen KKEG tutarı kuruşu kuruşuna tutuyor mu?	Hesap Planı	
2	Zarar Mahsubu: 2020-2024 yılları beyannamelerindeki "Sonraki Döneme Devreden Zarar" tutarları ile 2025 beyannamesindeki indirim tutarlı mı?	KVK 9	
3	Bağış Sınırı: %5'lik bağış sınırı doğru matrah üzerinden hesaplandı mı? (Ticari kardan değil)	KVK 10 11	
4	Ödenmeyen SGK: Aralık 2025 hariç, yıl içinde ödenmeyen SGK primleri KKEG yapıldı mı?	5510 SK Md. 88 12	
5	İştirak Kazançları: Başka şirketten elde edilen temettü gelirleri (varsa) istisna olarak düşüldü mü?	KVK 5	
6	Ar-Ge/Tasarım İndirimi: Varsa Ar-Ge indirim tutarı YMM Raporu ile tevsik edildi mi?	5746 SK	

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Hata 1 (Matrah Hesabı):** Bağış sınırını hesaplarken geçmiş yıl zararlarını düşmeyi unutmak. Bu durum, indirilebilecek bağış tutarını olduğundan yüksek hesaplamaya ve vergi ziyaına yol açar.
- **Hata 2 (MTV):** Şirket aktifindeki binek araçların MTV'sini "770-Genel Yönetim Gideri" yazıp bırakmak. (Mutlaka KKEG yapılmalı).
- **Hata 3 (İstisna Giderleri):** Kurumlar vergisinden istisna olan kazançlara (Örn: Serbest Bölge Kazancı) ilişkin giderlerin, vergiye tabi diğer kazançlardan indirilmesi.
 - *Kural:* "İstisna kazancın zararı/gideri, diğer kazançtan indirilemez."

VI. ÖRNEK OLAYLAR

- **Senaryo 1:** Vergi Matrahı ve Bağış Hesabı

Veriler:

- Ticari Bilanço Karı (690): 5.000.000 TL
- KKEG Toplamı: 200.000 TL
- Geçmiş Yıl Zararları: 1.000.000 TL
- Kızılay'a Yapılan Nakdi Bağış: 300.000 TL

Yanlış Hesap: $5.000.000 * \%5 = 250.000$ TL bağış indirimi.

Doğru Hesap (Gelir Uzmanı Yöntemi):

- 1) Önce Bağış Öncesi Matrah bulunur: 5.000.000 (Kar) + 200.000 (KKEG) - 1.000.000 (Zarar) = 4.200.000 TL.
- 2) Sınır Hesaplanır: 4.200.000 *%5 = 210.000 TL.
- 3) Yapılan bağış (300.000 TL) sınırdan fazla olduğu için, sadece **210.000 TL** indirilebilir. Kalan 90.000 TL KKEG olur.

➤ Senaryo 2: Vergi Karşılığı Ayırma

Olay: Şirketin Mali Karı (Matrahı) 10.000.000 TL çıkmıştır. Kurumlar Vergisi Oranı %25'tir.

İşlem:

- Hesaplanan Vergi: 2.500.000 TL.
- Yıl İçinde Ödenen Geçici Vergiler: 2.000.000 TL.
- Ödenecek Kurumlar Vergisi: 500.000 TL.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVİMİYE ÖRNEKLERİ)**1. Vergi Karşılığının Ayrılması (31.12.2025):**

----- 31.12.2025 -----

691 DÖNEM KARI VERGİ VE YASAL YÜK. 2.500.000 TL

370 DÖNEM KARI VERGİ VE YAS. YÜK. KARŞ. 2.500.000 TL

(Hesaplanan Kurumlar Vergisinin Tahakkuku)

690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI 2.500.000 TL

691 DÖNEM KARI VERGİ VE YASAL YÜK. 2.500.000 TL

(Verginin Dönem Karından İndirilmesi)

2. Peşin Ödenen Vergilerin Mahsubu (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

371 DÖNEM KARINDAN PEŞİN ÖD. VER. 2.000.000 TL

193 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FON. 2.000.000 TL

(Geçici vergilerin bilançoya taşınması)

371 hesap, 370 hesaptan fazla olamaz. Fazla ise 136-Diğer Çeşitli Alacaklar hesabına virmanlanarak iade istenir.

3. Faturası Ulaşmayan Giderin Tahakkuku

2025 Aralık ayında fabrikaya elektrik kullanılmış veya hammadde teslim alınmış, ancak faturası 5 Ocak 2026'da düzenlenmiştir.

- **Hata:** Faturayı bekleyip 2026 gideri yazmak.

- **Doğrusu:** Tahmini tutar veya irsaliye/sayaç tutarı üzerinden 2025 sonuna "Gider Tahakkuku" kaydı atmak.

----- 31.12.2025 -----

730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ (Elektrik) 50.000 TL

381 GİDER TAHAKKUKLARI 50.000 TL

(Faturası henüz gelmeyen 2025 gideri)

Fatura 2026'da geldiğinde 381 hesap borçlandırılarak kapatılır, KDV o tarihte indirilir.

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Final Kontrolü:** Beyannamenizi onaylamadan önce, **570-Geçmiş Yıllar Karları** hesabınızın Ticaret Sicil Gazeteleri (Kar Dağıtım Kararları) ile uyumlu olup olmadığını kontrol edin.
- **Uyumlu Mükellef İndirimi (%5):** Vergi borcunuz yoksa ve son 3 yıl tüm beyannameleri süresinde verdiyseniz, hesaplanan vergiden **%5 indirim** (Limit dahilinde) almayı unutmayın.
- **Strateji:** Eğer ödenecek verginiz çıkmıyorsa (Zarar veya Mahsup fazlası), mutlaka "Yeminli Mali Müşavir Tam Tasdik Raporu" veya "İade Raporu" süreçlerini gözden geçirin. Devreden KDV veya İade Alacaklarınız zaman aşımına uğramasın.

BÖLÜM 9: YILLARA SARI İNŞAAT VE ONARIM İŞLERİ

Türk Vergi Sistemi'nin temel taşı olan "Dönemsellik İlkesi", ticari kazancın her hesap dönemi sonunda tespit edilmesini ve vergilendirilmesini emreder. Ancak inşaat ve onarım işlerinin kendine has doğası, maliyet ve kârın iş bitmeden tespit edilmesini güçleştirmektedir. Bu nedenle Kanun Koyucu, Gelir Vergisi Kanunu'nun 42. maddesi ile "**Özel Bir Vergileme Rejimi**" ihdas etmiştir.

Bu rejimde; işin başlangıcından bitimine kadar geçen süre (yıllar) tek bir vergilendirme dönemi sayılmakta, kâr veya zarar işin bittiği yılın geliri olarak beyan edilmektedir. Bu süreçte devletin vergi alacağını güvence altına almak adına "Tevkifat (Stopaj)" mekanizması devreye girmektedir.

I. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Bir faaliyetin GVK 42. madde kapsamında değerlendirilebilmesi ve bu özel rejime tabi tutulabilmesi için aşağıdaki üç şartın **kümülatif (birlikte)** gerçekleşmesi zorunludur:

- **Faaliyetin Konusu:** İş, inşaat ve onarım işi olmalıdır (Yol, köprü, bina, tesisat vb.).
- **Süre:** İş, birden fazla takvim yılına sirayet etmelidir (Başlangıç ve bitiş tarihleri farklı takvim yıllarında olmalıdır).
- **Hukuki Niteliği:** İş, resmi veya özel taahhüde bağlı olarak yapılmalıdır.
 - **Önemli Ayırım:** Kendi nam ve hesabına bina yapıp satanların (Yap-Satıcı/Müteahhit) faaliyetleri GVK 42 kapsamında değildir; bunlar imalat hükmündedir ve genel hükümlere tabidir.

II. KANUNİ DAYANAKLAR VE KRİTİK ORANLAR

- **GVK Madde 42-44:** Kazancın tespiti, işin bitimi ve müşterek giderlerin dağıtımı esasları.

- **GVK Madde 94/3 & KVK Madde 15/1-a:** Hakediş ödemelerinden yapılacak Gelir/Kurumlar Vergisi tevkifat oranı %5'tir.
- **KDV Genel Uygulama Tebliği (I/C-2.1.3.2.1):** Belirlenmiş alıcılar (Kamu kurumları, borsaya kote şirketler vb.) ile KDV mükelleflerine karşı ifa edilen ve KDV dahil bedeli **5 Milyon TL'yi aşan** yapım işlerinde **4/10** oranında KDV tevkifatı zorunludur.

III. UYGULAMA ESASLARI VE TEKNİK DETAYLAR

1. İşin Başlangıç ve Bitiş Tarihinin Tespiti

Vergiyi doğuran olayın (işin bitimi) tespiti hayati önem taşır.

Başlangıç Tarihi: Yapılan sözleşmede yapılacak işin yer teslim tarihi öngörülmüş ise yerin teslim edildiği tarih, yer teslim tarihi belirtilmemiş ise sözleşmede belirtilen işin başlangıç tarihi, bunlar yoksa sözleşme tarihidir.

Bitiş Tarihi:

Geçici ve Kesin Kabul Usulüne Tabi İşlerde: Geçici kabul tutanağının idarece **onaylandığı** tarih.

Diğer Hallerde: İşin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih.

Süre Uzatımı (Sarkma): Sözleşmede işin aynı yıl içinde biteceği öngörülmüşse dahi, fiili durum esas alınır. İş sonraki yıla sarkarsa, sarktığı tarihten itibaren "Yıllara Sari" vasfı kazanır ve bu tarihten sonraki ödemelerden stopaj yapılır.

2. Muhasebe Sistemi (170-350 Hesaplar)

Tekdüzen Hesap Planı'nda bu işler için özel hesaplar ayrılmıştır:

- **Maliyetler:** İşin maliyetleri 740 hesap yerine **"170- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri"** hesabında toplanır.
- **Gelirler (Hakedişler):** Tahsil edilen hakedişler 600 hesap yerine **"350- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Gelirleri"** hesabında izlenir.
- **Kapanış:** İş bittiğinde bu hesaplar sırasıyla 622-Satılan Hizmet Maliyeti ve 600-Yurtiçi Satışlar hesaplarına devredilerek Kâr/Zarar oluşturulur.

3. Müşterek Giderlerin ve Amortismanların Dağıtımı

Şirketin hem GVK 42 kapsamındaki işleri hem de diğer ticari faaliyetleri varsa, ortak giderler GVK 43. maddeye göre dağıtılır:

- **Müşterek Genel Giderler:** Yıllara sari inşaat işleri ile diğer işlere ait **harcamaların (maliyetlerin)** birbirine oranı esas alınarak dağıtılır.
- **Amortismanlar:** İş makinesi münhasıran bir işte kullanılıyorsa, amortismanı doğrudan o işin maliyetine verilir. Ancak müşterek kullanılan kıymetlerin (Örn: Merkez bina, ofis mobilyası, makam aracı) amortismanı, işlerin **hasılatları (ciroları)** oranında dağıtılır.

4. Finansman Gelirleri ve Kur Farklarının Durumu

- **Hakediş/Avans Kur Farkları:** İşe ilişkin alınan dövizli avansların değerlemesinden doğan kur farkları ve faiz gelirleri, inşaat işinin bir parçası sayılır. Bu tutarlar 646/642 hesaba değil, **350 hesaba** alacak kaydedilir ve vergilendirmesi iş bitimine ertelenir.
- **Atıl Fon (Mevduat) Gelirleri:** Hakediş bedelinin bankada mevduat, repo vb. şekilde değerlendirilmesinden elde edilen faiz gelirleri, inşaat işiyle ilişkilendirilmez. Cari yılın geliri (642) olarak tahakkuk ettirilir ve o yıl vergilendirilir.

IV. DENETİM VE TAM TASDİK PERSPEKTİFİ: KONTROL LİSTESİ

No	Kontrol Kalemi	Risk Derecesi	Dayanak
1	Stopaj Matrahı: Sadece işçilik değil, malzeme dahil toplam hakediş bedeli üzerinden %5 kesinti yapıldı mı?	Yüksek	KVK 15
2	Avans Stopajı: İşe başlarken veya devamında alınan "Avans" ödemelerinden stopaj kesildi mi?	Yüksek	GVK 94
3	KDV Tevkifatı (4/10): İşlem bedeli 5 Milyon TL'yi aşıyor mu? Alıcı "Belirlenmiş Alıcı" veya KDV mükellefi mi?	Yüksek	KDV Tebliği
4	Alt Taşeronlar: İşin bir kısmı taşeronla devredildiyse, taşeronla yapılan ödemelerden stopaj yapılıyor mu?	Orta	9
5	Geçici Kabul Sonrası: Geçici kabul onaylandıktan sonra alınan hakedişlerden (kesin hakediş) stopaj kesilmemelidir. Kontrol edildi mi?	Orta	GVK 44

V. EN SIK YAPILAN HATALAR VE RİSK ANALİZİ

- **Risk 1 (Dağıtım Anahtarı Hatası):** Genel yönetim giderlerini dağıtırken "Hasılat" oranının kullanılması.
 - *Doğrusu:* Genel giderler **Maliyet** oranına göre, Amortismanlar **Hasılat** oranına göre dağıtılır. Karıştırılması durumunda vergi ziyası cezası riski doğar.
- **Risk 2 (Bitim Tarihi):** Geçici kabul tutanağı onaylanmış olmasına rağmen, kesin kabul tarihini bekleyerek kâr/zarar beyanını ertelemek.
 - *Sonuç:* Vergi İdaresi geçici kabul onay tarihini esas alır ve cezalı tarhiyat yapar.
- **Risk 3 (Yıl Sarkması):** Yıl içinde biteceği öngörülen işin, mücbir sebeplerle izleyen yılın Ocak ayına sarkması.
 - *Uygulama:* İşin niteliği değişmiş ve GVK 42 kapsamına girmiştir. Önceki yıl kesilmeyen stopajlar aranmaz ancak sarktığı tarihten itibaren stopaj zorunludur.

VI. ÖRNEK OLAYLAR

➤ **Senaryo:** Müşterek Gider Dağıtımı

Veriler:

- (A) Şantiyesi (Yıllara Sari) Yıl İçi Harcaması: 2.000.000 TL
- (B) Ticari İşletme (Mal Alım-Satım) Maliyeti: 6.000.000 TL
- Yıl İçi Toplam Genel Yönetim Gideri (770): 400.000 TL

Hesaplama (GVK 43):

- 1) Toplam Maliyet: 2.000.000 + 6.000.000 = 8.000.000 TL
- 2) (A) İşinin Payı: 2.000.000 / 8.000.000 = %25
- 3) (B) İşinin Payı: 6.000.000 / 8.000.000 = %75

Muhasebe Kaydı:

400.000 TL'nin %25'i olan 100.000 TL, "170-Yıllara Sari İnşaat Maliyetleri" hesabına virmanlanır. Kalan 300.000 TL, 632 hesap ile dönem gideri yazılır.

VII. MUHASEBE KAYITLARI (YEVMIYE ÖRNEKLERİ)**1. Hakediş Faturasının Düzenlenmesi (Tevkifatlı):**

Senaryo: KDV hariç 1.000.000 TL hakediş, %5 Stopaj, 4/10 KDV Tevkifatı.

----- 15.11.2025 -----

120 ALICILAR	1.130.000 TL	
295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER	50.000 TL (%5 GV Stopajı)	
350 YILLARA SARI İNŞ. HAKEDİŞLERİ	1.000.000 TL	
391 HESAPLANAN KDV	120.000 TL (%20 KDV'nin 6/10'u)	
391 HESAPLANAN KDV (Tevkifat)	80.000 TL (Alıcı ödeyecek 4/10)	

(Hakediş faturası kaydı)

295 hesapta biriken stopajlar, işin bittiği yıl 371-Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Yükümlülükleri hesabına virmanlanarak kurumlar vergisinden mahsup edilir.

2. İşin Bitimi ve Kâr/Zarar Devri (31.12.2025):

----- 31.12.2025 -----

350 YILLARA SARI İNŞ. HAKEDİŞLERİ	10.000.000 TL
600 YURTIÇİ SATIŞLAR	10.000.000 TL

622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	8.000.000 TL
170 YILLARA SARI İNŞ. MALİYETLERİ	8.000.000 TL

(Projenin tamamlanması ve gelir tablosuna devri)

VIII. VERGİSEL SONUÇ VE TAVSİYELER

- **Proje Bazlı Takip:** Muhasebe sisteminizde 170 ve 350 hesapları mutlaka proje bazlı alt kodlarla (170.01 A Projesi, 170.02 B Projesi) takip ediniz. Kâr/Zarar her proje için ayrı hesaplanır.
- **İade Süreci:** Yıllara sari işlerde genellikle yüksek tutarlı vergi kesintisi (Stopaj) yapıldığı için, işin bittiği yıl ödenecek vergi çıkmayabilir ve şirket "Vergi Alacaklısı" durumuna geçebilir. Nakden veya mahsuben iade işlemleri için YMM Raporu ve Teminat süreçlerini iş bitmeden planlayınız.

BÖLÜM 10: 2025 YILI VERGİ PARACEZALARI

Vergi hukukunda "Kanunilik İlkesi" gereğince, şekli ve maddi ödevlerin ihlali, niteliğine göre idari para cezaları (Vergi Ziyai, Usulsüzlük) veya hürriyeti bağlayıcı cezalar (Kaçakçılık Suçları) ile müeyyidelendirilmektedir. 2025 yılı itibarıyla yürürlüğe giren yasal düzenlemeler, bilhassa belge düzenine aykırılık hallerinde "kademeli ceza sistemi"ni öngörmekte ve yaptırımları ağırlaştırmaktadır.

K. MD.	CEZANIN İÇERİĞİ	GERÇEK KİŞİ	SERMAYE ŞİRKETİ
352/1-7	- İşe Başlama Bildiriminin Zamanında Yapılmaması	1. Sınıf : 14.000,00 2. Sınıf : 7.000,00	28.000,00
352/2-4	- Şube Açılışı - Adres Değişikliği - Diğer Bildirimlerin, Zamanında Yapılmaması	1. Sınıf : 7.000,00 2. Sınıf : 5.000,00	14.000,00
352/2-7	- Faturaya Geriye Dönük Tarih Atılması - Alt Nüshasının Boş Olması - Sevk İrsaliyesinde Fiili Sevk Tarihinin Olmaması - Eksik Kdv - Silik, Okunaksız Ö.K.C. Fişi (29 Ökc Tebliği) - Ö.K.C. Saat Ayarının, Yapılmamış Olması, - Ö.K.C. Yanlış Plaka Numarası Girilmesi (68 Ökc Tebliği)	1. Sınıf : 7.000,00 2. Sınıf : 5.000,00	14.000,00
353/1 *Verilmemesi *Alınmaması *Eksik Düzenlenmesi	- Fatura, İrsaliyeli Fatura - Gider Pusulası, - Müstahsil Makbuzu, - S.M. Makbuzu,	1. Tespit: 14.000,00 2. Tespit: 28.000,00 3. Tespit: 43.000,00 4. Tespit: 57.000,00 5. Tespit: 70.000,00 6. Ve Sonraki Tespit: 140.000,00	1. Tespit: 14.000,00 2. Tespit: 28.000,00 3. Tespit: 43.000,00 4. Tespit: 57.000,00 5. Tespit: 70.000,00 6. Ve Sonraki Tespit: 140.000,00
353/2 *Düzenlenmemesi *Kullanılmaması *Bulundurulması	- Sevk İrsaliyesi, - Taşıma İrsaliyesi, - Ambar Tesellüm Fişi, - Yolcu Listesi, - Yolcu Bileti, - Günlük Müşteri Listesi, - Reçete, - Döviz Alım Satım Belgesi, - Perakende Satış Fişi, - Ö.K.C. Fişi, - Tarihsiz Ökc Fişi,	1. Tespit: 14.000,00 2. Tespit: 28.000,00 3. Tespit: 43.000,00 4. Tespit: 57.000,00 5. Tespit: 70.000,00 6. Ve Sonraki Tespit: 140.000,00	1. Tespit: 14.000,00 2. Tespit: 28.000,00 3. Tespit: 43.000,00 4. Tespit: 57.000,00 5. Tespit: 70.000,00 6. Ve Sonraki Tespit: 140.000,00
- Her Bir Belge Nev'ine İlişkin Her Bir Tespit Kesilecek Toplam Ceza			1.400.000,00
353/4	- Vergi Levhasının İbraz Edilmemesi, - Günlük İşlenmesi Gereken Defterlerin İşlenmemesi, Bulundurulması, Kayıt Yapılmaması Yetkililere İbraz Edilmemesi	2.400,00	2.400,00
353/10 -	- Kaçan Araç	21.000,00	21.000,00
3100/8-1	- Ö.K.C. Süresinde Alınmaması, - Ö.K.C. Arızasının Süresinde Bildirilmemesi (49 Ökc Tb. Arızanın Meydana Geldiği Günü Takip Eden Günün Sonuna Kadar Yetkili Servise Bildirmesi, Servislerinde Kendilerine Başvuru Tarihinden İtibaren Beş Gün İçinde Çalışır Hale Getirmeleri Gereklemektedir) - Ö.K.C. Bozan, Bozuk Cihazı Kullanan Veya Başkalarının Kullanmasına İzin Veren	9.400,00 (353/8. Md. Belirtilen Ceza Mik.) Bir Takvim Yılında En Fazla Kesilebilecek Ceza Tutarı: 1.800.000,00	9.400,00

3100/8-2	- Z Raporunun Alınmaması, İbraz Edilmemesi - Ö.K.C. Departman Ve Tarih Ayarının Yapılmamış Olması - Ö.K.C. Kurşun Mühürlerin Bulunmaması Veya Kırık Olması - Ö.K.C. Ruhsat İbraz Edilmemesi, V.D. İşlettilmemesi	-1. Sınıf : 70.000,00 -2. Sınıf : 35.000,00 (352.Md. Belirtilen 1.Derece Usulsüzlük Cezasının 5 Katı)	140.000,00
Mükerrer 355	- Bilgi Vermekten Çekinenler İle 256,257 Ve Mükerrer 257 Md. Hükmüne Uymayanlar - Bandrolsüz/Sahte Bandrollü Ürün Tespiti (5. Bandrol Tebliği) - Yemek Takip Sistemi Olmayan Self Servis İşl. (406 Vuk Tebliği)	-1.Sınıf, S.M.Erb :28.000,00 -2.Sınıf,Basit Usul :14.000,00 -3. Bunlar Dışında : 7.000,00	28.000,00
Mükerrer 355	- Tevsik Zorunluluğu (Elden Kira Ödemesi) 268 Gv Teb.(Uygulanan Cezalardan Az Olmamak Üzere İşleme Konu Tutarın % 10'U Nispetinde) - Mal Teslimi Veya Hizmet İfasına İlişkin Para Transferlerinin Başkasına Ait Hesaplara Yapılması (Uygulanan Cezalardan Az Olmamak Üzere İşleme Konu Tutarın % 10'U Nispetinde)	-1.Sınıf, S.M.Erb :28.000,00 -2.Sınıf,Basit Usul :14.000,00 -3. Bunlar Dışında : 7.000,00	28.000,00
Mükerrer 355	- Başkasına Ait Pos Cihazı Ve İban Kullanımında (Kullanana ve Kullandırana Ayrı Ayrı Olmak Üzere) Mük.355.Md Cezaların 3 Katı	-1.Sınıf, S.M.Erb :84.000,00 -2.Sınıf,Basit Usul :42.000,00 -3. Bunlar Dışında :21.000,00	84.000,00
Mükerrer 355	- Ürün Hizmet Takip Sistemi Otomasyonu Ökc / Pos Cihazları İle İlgili Bakanlık Düzenlemelerine Uymayanlar Mük.355/1 Md.Cezaların 10 Katı (7524 S.Kanun 13.Md.)	280.000,00	280.000,00
Mükerrer 355	- Hekim (Doktor, Veteriner) Pos Cihazı Alınmaması (379 Vuk Tb)	28.000,00	28.000,00
Mükerrer 355	- Mük.355.Md. Uyarınca Bir Takvim Yılı İçerisinde Kesilebilecek Toplam Özel Usulsüzlük Cezası	28.000.000,00	28.000.000,00
232	-Fatura Düzenleme Sınırı (Fatura Kullanma Mecburiyeti)	9.900,00	9.900,00
- Vuk 376.Md. İndirim Oranının %50 Artırımlı Uygulanacağı Usulsüzlük Ve Özel Usulsüzlük Cezalarında Sınır		33.000,00	Ve Altı
- Tarhiyat Öncesi Uzlaşmaya Konu Edilebilecek Usulsüzlük Ve Özel Usulsüzlük Cezalarında Sınır		33.000,00	Üzeri

BÖLÜM 11: 2025 HESAP DÖNEMİ KAPANIŞ VE KONTROL AJANDASI

Bu liste, 2025 hesap döneminin Vergi Usul Kanunu ve Muhasebe Standartlarına uygun kapatılması için takip edilmesi gereken asgari adımları içerir.

A. Aralık Ayının Son Haftası (Fiili Tespitler)

- **Kasa Sayımı:** 31.12.2025 mesai bitimi itibariyle merkez ve şube kasaları fiilen sayıldı mı? Tutanak altına alındı mı?

- **Stok Sayımı:** Depolar gezilerek fiili stok sayımı yapıldı mı? Kaydi stoklarla (Mizan) farklar tespit edilip nedeni araştırıldı mı?
- **Bankalarla Mutabakat:** Tüm bankalardan "31.12.2025 Bakiyesi"ni ve "Kredi Risk Durumu"nu gösteren doğrulama mektupları istendi mi?
- **Cari Hesap Mutabakatları:** Alıcı (120) ve Satıcılar (320) ile yazılı bakiye teyidi (e-posta/faks) yapıldı mı?
- **Adat Yönetimi:** Kasa ve Ortaklar Cari hesabında şişkinlik var mı? Varsa ay sonu gelmeden nakit çıkışı veya kar dağıtımı avansı ile düzeltildi mi?

B. 31.12.2025 Günü Ve Değerleme (Kayıtlar)

- **Döviz Değerlemesi:** Kasa (Efektif) ve Banka (Döviz Alış) hesapları, 31.12.2025 tarihli TCMB kurları ile değerlendirildi mi?
- **Fatura Kesim Limiti:** 2025 yılına ait olup henüz faturası kesilmemiş irsaliyeler (7 gün kuralı) tespit edilip faturalaştırıldı mı?
- **Gider Tahakkukları:** Elektrik, su, doğalgaz gibi Aralık ayında tüketilen ancak faturası Ocak 2026'da gelecek giderler için karşılık (381 Hesap) ayrıldı mı?
- **Kıst Faiz Hesapları:** Kredilerin ve vadeli mevduatların 2025 yılına sarkan günleri için faiz tahakkuku yapıldı mı?
- **Amortisman:** Sabit kıymetlerin amortismanları (Kıst dönem ve Binek Oto Kısıtlaması dikkate alınarak) ayrıldı mı?

C. Vergisel Analiz Ve Beyanname Hazırlığı

- **Ödenmeyen SGK:** 2025 yılında vadesi geçmesine rağmen ödenmeyen SGK primleri tespit edilip KKEG hesabına atıldı mı?
- **Finansman Gider Kısıtlaması:** Yabancı Kaynaklar > Özkaynaklar mı? Aşıyorsa faiz ve kur farkı giderlerinin %10'u KKEG yapıldı mı?
- **Şüpheli Alacaklar:** Dava/İcra safhasındaki alacaklar için karşılık (654 Hesap) ayrıldı mı? Avukattan dosya numaraları alındı mı?
- **Örtülü Sermaye:** Ortaklara olan borçlar, dönem başı özkaynağın 3 katını aşıyor mu? Aşıyorsa faizler KKEG yapıldı mı?
- **[Yıllara Sari İnşaat:** GVK 42 kapsamındaki işlerin hakedişleri ve maliyetleri, gelir tablosu hesaplarına (600/740) karıştırılmadan 170/350 hesaplarda tutuldu mu?

D. İndirim ve İstisna Kontrolleri (Fırsatlar)

- **Zarar Mahsubu:** Geçmiş yıl zararları (5 yılı aşmayanlar) matrahtan düşüldü mü?
- **Nakdi Sermaye İndirimi:** Yıl içinde nakdi sermaye artışı yapıldıysa faiz indirimi hesaplandı mı?
- **Bağış Sınırı:** Yapılan bağışlar, ticari kârın değil "Vergi Matrahı"nın %5'i ile sınırlandırıldı mı?
- **Teknik İflas (TTK 376):** Özkaynaklar korunuyor mu? (Kur farkı zararlarını hesaplama dışı bırakma avantajını kullanın).

BÖLÜM 12: 2025 YILI MALİ ORANLAR VE PARASAL HADLER CETVELİ

Kategori	Konu / İşlem Türü	Oran / Tutar	Yasal Dayanak
A. Kurumlar Vergisi Oranları	Genel Kurumlar Vergisi (Standart)	%25	Kvk Md. 32
	Banka Ve Finans Kurumları (Faktoring, Sigorta Vb.)	%30	Kvk Md. 32
	İhracatçı Kurumlar (Münhasır İhracat Kazancı)	%20 (5 Puan İndirim)	Kvk Md. 32/7
	İmalatçı Kurumlar (Üretim Kazancı)	%24 (1 Puan İndirim)	Kvk Md. 32/8
	Halka Arz Edilen Kurumlar (İlk Defa >%20)	%23 (2 Puan İndirim)	Kvk Md. 32/6
	Hizmet İhracatı (Mimarlık, Yazılım Vb.)	%20 (5 Puan İndirim)	Kvk Md. 10
	Yatırım Teşvik Belgesi Kazançlar	Ytb'deki İndirim Oranı	Kvk Md. 32/A 1
B. Geçici Vergi	Kurumlar Vergisi Mükellefleri (Genel)	%25	Gvk Mük. 120
	İhracat Kazançları İçin Geçici Vergi	%20	Gvk Mük. 120
C. Kdv & Tevkifat	Genel Kdv Oranı	%20	Kdvk Md. 28
	Yapım İşleri Kdv Tevkifatı (>5 Milyon TL)	4/10	Kdv Tebliği 2
	İkinci El Binek Oto Satış Kdv'si	%1	Kdvk Md. 28
	Yeni Makine-Teçhizat (İmalat/Ar-Ge/Yatırım)	İstisna (Kdv Yok)	Kdvk Geçici 39 3
	Yıllara Sari İnşaat Hakediş Stopajı	%5	Kvk Md. 15 4
	Kâr Dağıtımı Stopajı (Temettü)	%10	Gvk Md. 94
D. İstisna &	Gayrimenkul Satış Kazancı İstisnası	%25 (Vergi Dışı)	Kvk Md. 5

Kategori	Konu / İşlem Türü	Oran / Tutar	Yasal Dayanak
İndirimler	İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası	%75 (Vergi Dışı)	Kvk Md. 5
	Sat-Kirala-Geri Al Kazanç İstisnası	%100 (Vergi Dışı)	Kvk Md. 5/1-J 5
	Serbest Bölge / Teknokent Kazançları	%100 (Vergi Dışı)	Kvk/Özel Kanun
	Nakdi Sermaye Faiz İndirimi (Genel)	%50	Kvk Md. 10 6
	Nakdi Sermaye Faiz İndirimi (Yurtdışı Kaynak)	%75	Kvk Md. 10 7
	Nakdi Sermaye Faiz İndirimi (Halka Açık)	%75 - %100	Kvk Md. 10 8
	Bağış Ve Yardımlar (Genel Sınır)	Matrahın %5'i	Kvk Md. 10 9
	Uyumlu Mükellef İndirimi (Vergi İndirimi)	%5 (Max 6.9 Milyon TL)	Gvk Mük. 121 10
E. Gider & Maliyet Sınırları	Binek Oto Gider Kısıtlaması (Gider)	%70	Gvk Md. 40 11
	Binek Oto Gider Kısıtlaması (Kkeg)	%30	Gvk Md. 40
	Finansman Gider Kısıtlaması (Kkeg Oranı)	%10 (Aşan Kısımın)	Kvk Md. 11 12
	Örtülü Sermaye Sınırı (Borç / Özkaynak)	3 Katı	Kvk Md. 12 13
	Azalan Bakiyeler Amortisman Oranı	Normalin 2 Katı (Max %50)	Vuk Md. 320 14
F. Cezalar & Parasal Hadler	Fatura Düzenlememe (Özel Usulsüzlük - 1. Tespit)	14.000 TL (En Az)	Vuk Md. 353 15
	Belge Düzenlememe Nispi Cezası	Belge Tutarının %10'U	Vuk Md. 353 16
	Başkasına Ait Pos/Iban Kullanma Cezası	84.000 TL (Sermaye Şrk.)	Vuk Mük. 355 17

Kategori	Konu / İşlem Türü	Oran / Tutar	Yasal Dayanak
	Tahsilat/Ödeme Tevsik Zorunluluğu Cezası	İşlem Tutarının %10'U	Vuk Mük. 355
	Fatura Düzenleme Sınırı (Tahmini)	9.900 TL	Vuk Md. 232 18
	Şüpheli Alacak Karşılığı Alt Sınırı (Tahmini)	20.000 TL	Vuk Md. 323 19
	Demirbaş / Amortisman Sınırı (Tahmini)	33.000 TL	Vuk Md. 313 20
	Değersiz Alacak Sınırı (Protesto Şartı İçin)	14.000 TL	Vuk Md. 323 21

SON SÖZ

Kurumsal Vizyon ve Geleceğe Güvenle Bakış

Vergi Bülteni Dergisi çatısı altında, Yeterliliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'nin mesleki birikim ve tecrübe paylaşımı vizyonu ile hazırlanan bu rehber çalışmasının sonuna gelmiş bulunuyoruz.

Unutulmamalıdır ki; muhasebe sadece geçmişin kaydını tutmak değil, geleceğin finansal kararlarına ışık tutmaktır. **Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu** çerçevesinde, hatasız, şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde kapatılan her hesap dönemi, işletmelerin kurumsal itibarını güçlendiren en önemli sermayedir.

Derneğimizin yayın organı aracılığıyla sizlere sunduğumuz bu çalışmada yer alan;

- **Envanter disiplini ve değerlendirme esasları,**
- **Amortisman ve karşılık ayırma stratejileri,**
- **Finansman gider kısıtlaması ve örtülü sermaye analizleri,**

sadece vergi cezalarından korunmak için değil, işletmelerin ve ülke ekonomisinin kayıtlı sistem içerisindeki sağlıklı işleyişi için de hayati önem taşımaktadır.

Yeterliliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği olarak amacımız; meslektaşlarımızın ve vergi mükelleflerinin, mevzuatın karmaşık yapısı içinde kaybolmadan, doğru bilgiye en güvenilir kaynaktan ulaşmalarını sağlamaktır. Bu rehber, derneğimizin "bilgiyi paylaştıkça çoğaltma" ilkesinin somut bir tezahürüdür.

Hazırladığımız bu teknik dokümanın, mesleki çalışmalarınıza değer katmasını, vergiye uyum süreçlerinizi kolaylaştırmasını ve 2026 yılında başarılarınıza zemin oluşturmasını dilerim.

Saygılarımla.

Hüseyin Gökhan ARPA

Gelir Uzmanı

“Maliye Güçlü Ellerde”

